

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему «Радіомовлення і донесення інформації локальним групам населення
під час війни»

Виконала: студентка 4 курсу, групи 6.06.19-1ж
спеціальності 061 журналістика
освітньої програми «Журналістика»

Щербак Д. Ю.

Керівник: к. соц. ком., ст. викл. Виговська Н. А

Рецензент: к. соц. ком., доц. Баранецька А.Д.

Запоріжжя 2023

ЗМІСТ

Реферат.....	3
Завдання.....	4
Вступ	7
Розділ 1. Теоретичні засади радіомовлення та інформування населення.....	9
Розділ 2. Аналіз проєктів регіональних радіо.....	25
2.1. Українське радіо під час війни.....	25
2.2. Регіональні радіо як канали комунікації у військовий час.....	29
2.3. Особливості функціонування інтернет-радіо в Україні... ..	35
2.4. Напрями удосконалення радіокомунікації.....	43
Висновки.....	50
Список використаної літератури	53
Додаток А. Сценарій... ..	56
Додаток Б. Список матеріалів портфоліо	58
Декларація академічної доброчесності	59
ABSTRACT.....	60

РЕФЕРАТ

Назва теми: «Радіомовлення і донесення інформації локальним групам населення під час війни»

Обсяг основного тексту: 49 сторінок.

Кількість використаних джерел – 46.

Мета роботи – створити інтерв'ю та нариси для програми на радіо.

Для досягнення мети дослідження ми виконали такі **завдання:**

1. визначити функції інформаційно-публіцистичні радіопрограм;
2. охарактеризувати проблемно-тематичні особливості радіомовлення і донесення інформації під час війни;
3. проаналізувати сучасний інформаційний простір;
4. створити радійні матеріали у жанрі інтер'ю.

Об'єкт дослідження – донесення інформації локальним групам населення під час війни.

Предмет дослідження функціонування сучасних програм українського радіо.

Формально-змістові характеристики проєкту. радійні матеріали у жанрі інтерв'ю та репортажів. Творчим проєктом є щоденна радіопередача про життя військових. Програма, що є сукупністю інтерв'ю, репортажів та виступів військових. Включає досить широкий спектр тем. Починаючи від життя військових та їхнього шляху, гумору, закінчуючи їхніми думками та розповідями про подвиги. Проєкт хронометражем до 10 хвилин кожний.

Ключові слова: інформація, програми, інтерв'ю, групи, війна, населення.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет журналістики
Кафедра журналістики
Рівень вищої освіти – бакалавр
Спеціальність 061 журналістика
Освітня програма «Журналістика»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
Чернявська Л. В.

«12» грудня 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА СТУДЕНТЦІ
Щербак Дар'ї Юріївні

1. Тема роботи – на тему «Радіомовлення і донесення інформації локальним групам населення під час війни» («Radio communication and reporting of information to local groups of the population during the hour of war»), керівник роботи – Виговська Наталія Анаталівна, к. соц., ком., ст., викл.затверджені наказом ЗНУ від «30» грудня 2022 року №1903-с.

2. Строк подання студентом роботи – 9 червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи – праці таких дослідників: Д. Абдуліна, І. Абрамов, Н. Бабич, О. Жук, І.Бабчинська.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

– визначити теоретичні засади радіомовлення та інформування

населення;

- охарактеризувати українське радіо під час війни;
- виділити основні тенденції функціонування регіональних радіо як

каналів комунікації у військовий час;

- розглянути особливості функціонування інтернет-радіо в Україні;
- запропонувати напрями удосконалення радіокомунікаці.

5 Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання видав (дата, підпис)	Завдання прийняв (підпис)
Вступ	Виговська Н.А к. соц. ком., ст. викл,	26.02.2023	
1 розділ	Виговська Н.А к. соц. ком., ст. викл,	01.04.2023	
2 розділ	Виговська Н.А к. соц. ком., ст. викл,	19.04.2023	
Висновки і додатки	Виговська Н.А к. соц. ком., ст. викл,	20.05.2023	

6 Дата видачі завдання – 18 січня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Скласти графік виконання роботи, визначити мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження.	25.01.2022	Виконано
2	Написати попередній варіант вступу і змісту. Дібрати наукову літературу, визначити емпіричні джерела.	20.02.2023	Виконано
3	Опрацювати літературу, написати теоретичну частину, оформити список літератури.	12.03.2023	Виконано
4	Доробити творчий проєкт, скласти його опис	27.03.2023	Виконано

	та обґрунтування.		
5	Сформувати список творчого доробку, написати всі інші підрозділи практичної частини.	06.04.2023	Виконано
6	Написати висновки і остаточний варіант вступу.	16.05.2023	Виконано
7	Оформити всі додатки.	19.05.2023	Виконано
8	Пройти рецензування. Здати роботу на нормоконтроль.	07.06.2023	Виконано
9	Виправити недоліки оформлення і здати роботу на кафедру	09.06.2023	Виконано

Студент

(підпис)

Д. Ю. Щербак

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Н.А. Виговська

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

(підпис)

М.В. Чабаненко

(ініціали та прізвище)

ВСТУП

Актуальність. Важливим в сучасному світі, незважаючи на розвиток інших засобів комунікації, таких як інтернет, телебачення та соціальні мережі залишається радіомовлення. Радіо і досі займає значне місце в житті суспільства, особливо в умовах війни.

Радіо є доступним інформаційним джерелом для масової аудиторії, особливо в тих регіонах, де доступ до інших засобів зв'язку обмежений або відсутній. Радіо передає новини, культурні програми, музику та інші цікаві матеріали, що дає можливість людям бути в курсі подій.

Радіо є важливим засобом екстреної інформації та донесення інформації локальним групам населення під час війни. У випадку природних катастроф, надзвичайних ситуацій або аварій, радіо може бути єдиним засобом зв'язку, який залишається працездатним. Він дозволяє передавати важливі повідомлення про евакуацію, попередження про небезпеку та іншу інформацію, що може врятувати життя.

З огляду на ці фактори, можна сказати, що тема кваліфікаційної роботи є актуальною, оскільки радіо продовжує бути важливим інформаційним засобом комунікації для широкої аудиторії.

Проблеми теоретико-методологічних засад функціонування радіомовлення досліджувались в працях українських та зарубіжних вчених, таких, як: К. Абдуліна, І. Абрамова, Н. Войтович, Т. Гиріна, О. Гоян, М. Когут, О. Дмитровський, І. Заліпська, І. Лизанчук, С. Ольхович, С. Соколова, та інші.

Незважаючи на істотні напрацювання у сфері радіомовлення, комплексність і багатогранність проблеми потребують подальшого поглибленого вивчення важливості регіонального радіо та його роль у донесенні інформації під час війни.

Метою роботи є поглиблення теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення радіомовлення під час військових подій.

Відповідно до поставленої мети у роботі були визначені такі *завдання*:

- визначити теоретичні засади радіомовлення та інформування населення;
- охарактеризувати українське радіо під час війни;
- виділити основні тенденції функціонування регіональних радіо як каналів комунікації у військовий час;
- розглянути особливості функціонування інтернет-радіо в Україні;
- запропонувати напрями удосконалення радіокомунікаці.

Об'єктом роботи є відносини, що виникають у зв'язку з визначенням ролі радіомовлення під час військових подій.

Предметом роботи є радіомовлення і донесення інформації локальним групам населення під час війни.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Список використаних складається з 46 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕМУ «РАДІОМОВЛЕННЯ І ДОНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЛОКАЛЬНИМ ГРУПАМ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ»

Радіо, що зародилося ще на початку ХХ століття, завдяки винахіднику А.С. Попову вже давно стало ефективним засобом для інформаційного супроводу.

Термін «радіо» ввів Едуард Бранлі у 1890 році, а у 1903 році Міжнародна конференція з бездротового зв'язку ввела термін «радіотелеграфія».

Взагалі, радіо – методи та засоби, призначені для бездротового передавання, приймання або одночасного передавання та приймання інформації на відстані. Носієм інформації є електромагнітна хвиля радіочастотного діапазону (радіохвиля).

7 травня 1895 року російський фізик О. Попов здійснив перший сеанс радіозв'язку і продемонстрував світові перший радіоприймач. Вперше дата була відзначена у 1925 році в СРСР, але з 1945 року 7 травня було визнане «Днем радіо», і дотепер вважається святом працівників всіх галузей зв'язку, радіоаматорів і радіожурналістів [23].

Перша радіогазета «РОСТА» вийшла в ефір у неділю 23 листопада 1924 року. За своєю структурою вона була звуковою копією друкованого видання, яке читачі отримали через два дні [38, с.79].

Слід зазначити, що до появи радіогазети «РОСТА» матеріал, що становив зміст радіоповідомлень, як правило, був текстом, вже опублікованим в пресі [38, с.78].

В принципі, зі своєю появою, радіо майже повністю замінило собою друковані видання: йшла постійна пряма трансляція радіохронік, які представляли собою ознайомлення з роботою окремих підприємств, установ, описували якісь цікаві моменти, задля яких необхідно було відвідати ті чи інші заходи. Це були перші радіорепортажі. Тоді, на перших порах, звичайно, такі

радіо замальовки мало були схожі на радіорепортажі.

Історики, як зауважив О. Гоян, визначають чотири етапи розвитку світового радіомовлення (рис. 1.1).

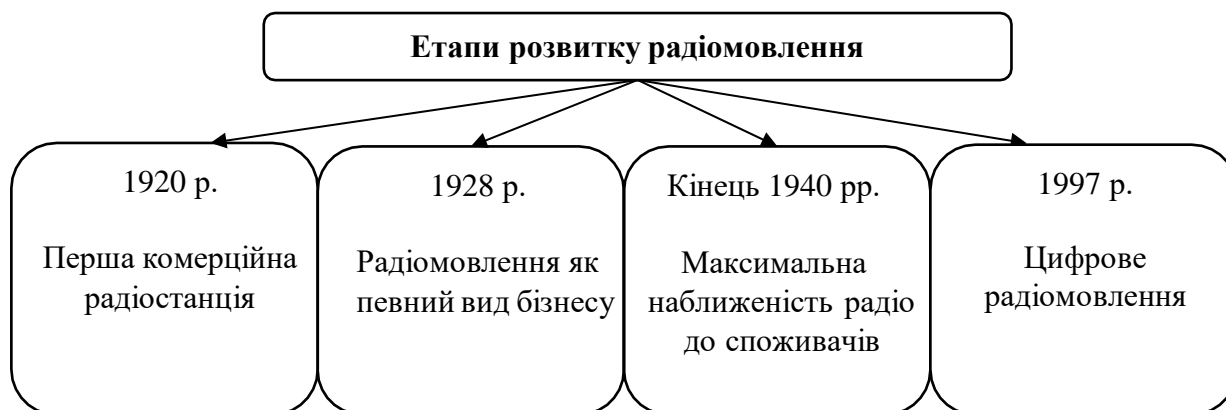

Рисунок 1.1.1 – Етапи розвитку радіомовлення [12]

Як видно з даних рис.1.1.1 виділяють 4 етапи у розвитку радіомовлення, які далі розглянуто детальніше.

Перший етап розпочинається зі становленням у 1920 р. першої комерційної радіостанції й подальшим формуванням у світі комерційного радіомовлення, коли радіо використовували переважно як можливість передачі інформації за допомогою електромагнітних хвиль. В ефірі переважно звучала класична музика, читали історичні драми, що взагалі не приносило сподіваних фінансових дивідендів і не могло бути достатньо прибутковим. Золота ера радіо була відкрита в 1928 р., коли воно почало розважати слухачів, тобто актори озвучували пригодницькі оповідання, готували скетчі та аудіокомікси, що дозволило говорити про радіомовлення як про певний вид бізнесу, – цим і позначило якісно другий етап розвитку світового радіомовлення [12].

Третій етап розпочався наприкінці 40-х рр. із появою телебачення, коли комерційну модель радіо було доповнено великою кількістю програм, його доступністю та більш спеціалізованою наближеністю до споживача, бо, як зазначали тогочасні оглядачі, «радіо з віталень перейшло до спальні чи ванної кімнати, з'явилося в автомобілі чи на пляжі».

Початок четвертого періоду якраз і пов'язують із появою цифрового радіомовлення, коли на радіобізнес впливають нові технології, що перебувають на стадії пошуку оптимальних форматів і стандартів мовлення.

Вперше цифрові радіоприймачі були представлені у вересні 1997 року на ярмарку в Берліні, після чого англійська компанія «Бі-Бі-Сі» почала експериментальне мовлення. 78% членів експерименту схвалили новий винахід і проявили інтерес до придбання цифрових радіоприймачів, причому 65% сподобалась покращена якість звуку. Експериментатори зауважили, що створювалося повне враження особистої присутності при тому, що відбувається [12].

Отже, сучасне радіомовлення, так само, як й інші електронні ЗМК, визначаючись на межі століть із подальшим розвитком, проводить технологічну та змістову реорганізацію – стає цифровим. Хоча, за статистикою, 60 % інформації, що її отримує людство за допомогою електронних мас-медіа, належить радіомовленню, однак радіо загалом помітно відстає, наприклад, від телебачення щодо залучення сучасних цифрових технологій. Такий стан справ викликаний передусім невизначеністю з основними цифровими форматами, а, отже, й із новими шляхами розвитку радіо, які частково або поступово задіюються в різних країнах, у тому числі й в Україні, хоча, загалом принципово змінюють загальні можливості радіомовлення як носія інформації.

Радіомовлення має кілька форм. До них належать станції АМ і FM. Існує кілька підтипів, а саме комерційне мовлення, некомерційне освітнє суспільне мовлення та некомерційні різновиди, а також громадські радіостанції, радіостанції студентських містечок і лікарняні радіостанції, які можна знайти по всьому світу [44].

Станції АМ були першими станціями мовлення, які були розроблені. АМ означає амплітудну модуляцію, режим трансляції радіохвиль шляхом зміни амплітуди несучого сигналу у відповідь на амплітуду сигналу, що передається. Середньохвильовий діапазон використовується в усьому світі для АМ-мовлення. Європа також використовує діапазон довгих хвиль. У відповідь на

зростання популярності FM-стерео радіостанцій наприкінці 1980-х і на початку 1990-х років деякі північноамериканські станції почали транслювати мовлення в AM-стерео, хоча це так і не набуло популярності, і дуже мало приймачів було продано [44].

Сигнал піддається впливу грози (блискавки) та інших електромагнітних перешкод (EMI). Однією з переваг радіосигналу AM є те, що його можна виявити (перетворити на звук) за допомогою простого обладнання. Якщо сигнал достатньо потужний, навіть джерело живлення не потрібне.

AM-передачі не можуть поширюватися через іоносферу протягом дня через сильне поглинання в D-шарі іоносфери. У переповненому середовищі каналів це означає, що потужність регіональних каналів, які мають спільну частоту, повинна бути зменшена вночі або направлено, щоб уникнути перешкод, які зменшують потенційну нічну аудиторію.

Едвін Говард Армстронг винайшов FM-радіо, щоб подолати проблему радіочастотних перешкод, яка заважала прийому AM-радіо. У той же час більша точність стала можливою завдяки рознесенню станцій далі одна від одної в радіочастотному спектрі.

Проблема радіоперешкод AM у нічний час була вирішена іншим шляхом. На момент налаштування FM доступні частоти були набагато вищими в спектрі, ніж ті, що використовуються для радіо AM – приблизно в 100 разів. Використання цих частот означало, що навіть за значно більшої потужності діапазон даного FM-сигналу був значно коротшим. Дальність прийому вночі така ж, як і вдень. Усі передачі FM-мовлення відбуваються в зоні прямої видимості, і іоносферний відбій неможливий. Набагато більша смуга пропускання, порівняно з AM і SSB, більш чутлива до фазової дисперсії. Швидкості розповсюдження (скорості) найвищі в іоносфері на найнижчій частоті бічної смуги. Різниця швидкості між найвищою та найнижчою бічними смугами цілком очевидна для слухача [44].

Радіо є важливим каналом комунікації. Взагалі, визначень понять «комунікація» доволі багато, їх трактування залежить від того, в яких областях

людської діяльності вони трапляються.

О. Гірняк та П.Лазановський під комунікаціями розуміють обмін інформацією між двома й більшою кількістю людей. Комунікація – це не лише система, яка забезпечує обмін інформацією між її членами, але це ще й взаємні поставки емоційних елементів і ціннісних уявлень [9, с. 138].

Під комунікаціями Е. Ромат розуміє передачу інформації від джерела інформації до одержувача.

А.Пилипенко, С.Пилипенко та І Отенко під комунікаціями розуміють передачу не просто інформації, а її значення, сенсу за допомогою символів.

Одним із ключових явищ у комунікації є власне комунікаційний процес (рис.1.1.2).

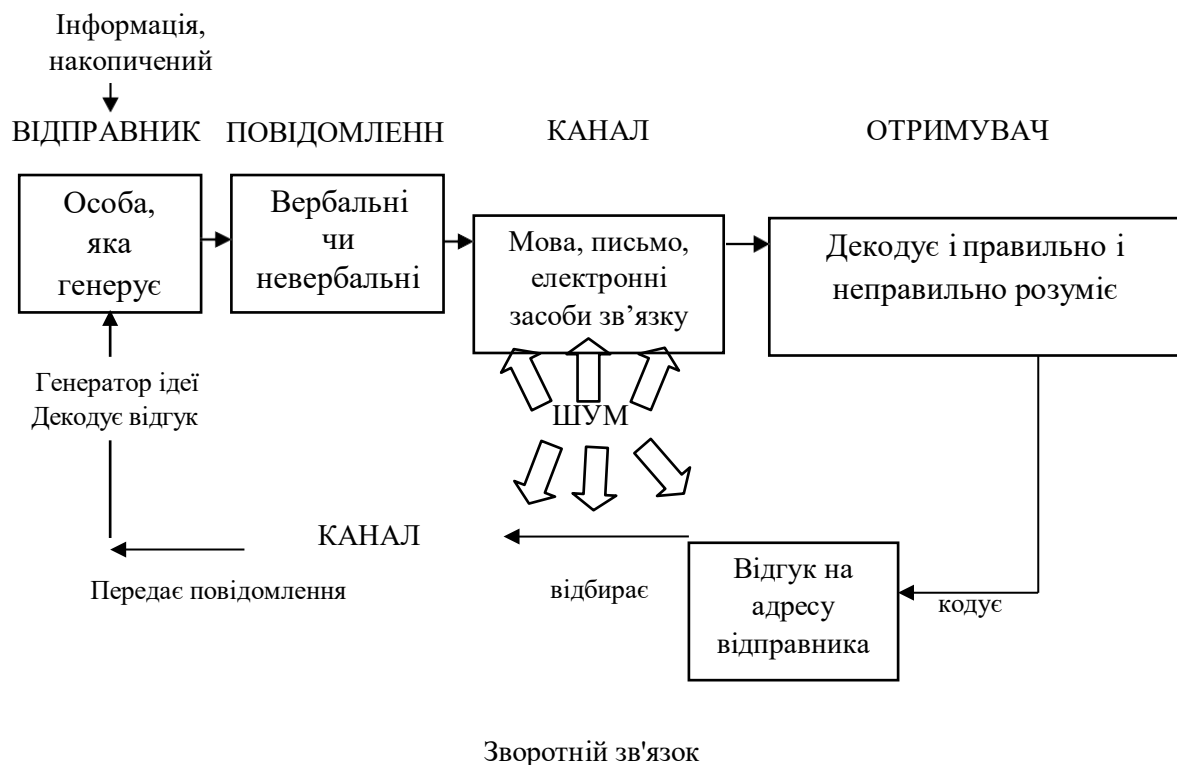

Рисунок 1.1.2 – Схема комунікаційного процесу [4]

Радіомовлення є об'єктом дослідження багатьох вчених, які досліджують його роль, вплив та характеристики. Точки зору вчених подано далі:

– засіб комунікації та передачі інформації – деякі вчені розглядають

радіомовлення просто як засіб передачі інформації шляхом використання радіохвиль. Вони акцентують увагу на технічних аспектах передачі сигналу та його розповсюдженні, а також на розширенні доступу до інформації через радіо;

– суспільне явище – деякі вчені розглядають радіомовлення як соціальне та культурне явище. Вони досліджують роль радіо в формуванні громадської думки, вплив на культурні процеси, створення громадського простору та громадської ідентичності;

– засіб взаємодії та спілкування – інші вчені акцентують увагу на значенні радіомовлення як засобу спілкування та взаємодії між ведучими та слухачами. Вони досліджують роль радіо як форми масового спілкування, зокрема відповідність потребам аудиторії, взаємодію та вплив радіо на формування громадської думки;

– інформаційне середовище та новини – деякі вчені розглядають радіомовлення як частину загальної медіа-екосистеми та інформаційного середовища. Вони досліджують, як радіо впливає на поширення новин, інформаційну поведінку слухачів та сприяє формуванню громадської думки;

– контекстуальний аналіз радіомовлення – деякі вчені зосереджуються на вивченні радіомовлення в контексті соціальних, політичних, економічних та культурних процесів. Вони аналізують взаємодію радіо з іншими медіа, вплив радіо на суспільство та культурні зміни, спрямованість радіо на задоволення потреб аудиторії;

– психологічний аспект – інші вчені вивчають вплив радіомовлення на психологію людей, сприйняття та реакцію на аудіовміст, психологічні аспекти взаємодії між слухачами та радіо.

Ці різноманітні точки зору вчених допомагають збагачувати наше розуміння того, що таке радіомовлення. Вони показують, що радіо не просто є технічним засобом передачі інформації, але має глибокий соціальний, культурний, політичний та психологічний вплив на суспільство та індивідуальний досвід.

Розглянемо деякі визначення поняття «радіомовлення». Так, у Законі України «Про медіа» від 13.12.2022 № 2849-IX» радіомовлення (лінійний аудіальний медіа-сервіс) є діяльністю із розповсюдження радіопрограм для одночасного масового приймання користувачами на основі розкладу програм, створеного радіомовником [29].

Й. Кавалканті розуміє радіомовлення як передачу по дроту або по ефіру, в тому числі через супутник або через супутникові канали зв'язку, у незакодованій або закодованій формі радіопрограм, призначених для прийому громадськістю, за винятком передачі програм між підприємствами з погляду на те, щоб вони були передані громадськістю [42, с.15].

Цифрове радіомовлення, з точки зору О. Гоян, є методом передачі радіосигналу, який базується на цифрових технологіях, і на відміну від аналогового методу, передбачає принципово нові можливості передачі звукових програм, створених на поєднанні мультимедійної інформації – текстової, візуальної, графічної, і власне – звукової [12].

Виходячи з розглянутих точок зору вчених, можна запропонувати власне визначення дефініції «радіомовлення». Це виробництво та розповсюдження програм (передач) з використанням комунікаційних засобів задля публічного прийому, що має глибокий соціальний, культурний, політичний та психологічний вплив на суспільство.

У своїй роботі А. Кочеткова зазначила, що тепер самими оперативними засобами масової інформації є телебачення та інтернет, тому більша частина радіорепортажів йде в ефір у запису. Виняток становлять деякі спортивні коментарі та політичні репортажі. Результатом такого стану речей стало зниження рекламних розцінок при зростанні їх якості. Незважаючи на це на радіо існує досить багато програм, які транслюються в прямому ефірі, наприклад передачі про ситуацію на дорогах.

С.Ольхович зауважив, що на відміну від інших каналів комунікації, радіо використовується для мовлення в спеціалізованих просторах. Прикладом таких просторів служить радіореклама в парках, в метрополітені, тощо [24].

Одним з найбільш доступних засобів реклами, яким може бути охоплена значна частина аудиторії є радіореклама. Радіореклама є ефективним способом залучення великої кількості слухачів з мінімальними затратами і малою затратою часу на підготовку рекламних повідомлень. Оцінка ефективності радіореклами включає в себе врахування складу аудиторії в момент трансляції, вибір радіопрограм відповідно до інтересів, смаків та тематики радіослухачів [34].

Радіореклама рідко використовується як основний засіб реклами, але часто вона стає одним з компонентів широкомасштабних рекламних кампаній. Рекламні повідомлення повинні бути написані у дружній і природній манері, у формі невимушеної розмови, з урахуванням інтересів слухачів до подій, фактів, людей, товарів. Рекомендується використовувати повторення, щоб забезпечити краще сприйняття [34].

Радіореклама має кілька переваг:

- вона не лише охоплює широку аудиторію, але також спрямовується до конкретної цільової аудиторії, наприклад, водіїв, домогосподарок, молоді, за допомогою закупівлі ефірного часу в певних радіопередачах в певні години;
- на відміну від реклами в пресі, радіореклама здатна сильно впливати на почуття та настрої людей, викликати різні уявні образи за допомогою музики, звукових ефектів та тембру голосу диктора;
- радіореклама порівняно доступна вартістю та дозволяє швидко реагувати на зміни та впроваджувати рекламні кампанії [34].

Виготовлення радіо роликів та їх розміщення коштує набагато дешевше, ніж виробництво телевізійного ролика і розміщення його на телебаченні. Радіоефірний час коштує дешевше телевізійного, але всі його недоліки можна компенсувати повторами. Ефективність хвилинного радіоспоту становить приблизно 75 відсотків ефективності стандартного 30-секундного телеролика. При тому, що ціна радіореклами в 5-6 разів менше ціни на рекламу [24].

Безліч радіостанцій, так чи інакше, пропонують своїм слухачам новини, музику різних стилів і напрямків, рекламні блоки, заповнюючи сегменти

раціональної і логіко-раціональної свідомості людей, справляють істотний вплив на сприйняття навколишньої дійсності, через формування уявлень про неї. Радіо має властивості масовості, всеосяжності і легкодоступності, воно інформує, дає певні коментарі, насичуючи людей новими знаннями. Радіо може бути інструментом естетичного та етичного конструювання особистості в цілому [1, с. 718].

Д. Абдуліна зауважила, що досить серйозний психологічний вплив радіомовлення на людину пов'язаний з тим, що воно переважно орієнтується на слухове, аудіальне сприйняття інформації. Радіо в цілому спирається на уяву людини. Воно здатне керувати свідомістю через асоціативні емоції. При цьому можна вважати відсутність наочності радіомовлення цілком може бути не його недоліком, а його позитивною характеристикою. Це пов'язане з тим, що радіо змушує людину мислити, уявляти, представляти і домислювати. Саме з цієї простої причини радіомовлення і є більш інтелектуальним в порівнянні з телебаченням [1, с. 718].

Радіо, як і будь-який засіб комунікації має певні переваги та недоліки.

С. Ольхович виділив переваги і недоліки зазначеного інформаційного каналу.

Перевагами є те, що:

- радіо не вимагає концентрування уваги, адже служить фоном під час виконання різних справ;
- радіо може покривати спеціалізовані простори і аудиторії;
- витрати на розміщення і створення радіоролика не великі, а його повторюваність і ефективність висока;
- радіо є досить оперативним каналом, за умови перебування у прямому ефірі [24].

Недоліки радіо:

- вся інформація, що отримується по радіо, сприймається слухачем тільки аудіо способом;

- непередбачуваність контакту з потенційними споживачами;
- цільові споживачі можуть просто пропустити радіо ролик [24].

Д. Абдуліна виділила області радіомовлення, в яких існують проблеми.

1. Питання низької кваліфікації фахівців. Проблема даного характеру виникла в той момент, коли дикторів радіо замінили ді-джеї. Часто вони вживають у мові жаргони, роблять стилістичні і мовні помилки. Це відбувається через незнання чи через необережність. Радіо - це жанр однієї людини або конкретної особистості. В історії вітчизняного радіо було дуже багато талановитих дикторів, які були особистостями, здатними дійсно донести нове знання або сформувати образ в уяві слухача.

2. Іншою проблемою є питання браку частотних ресурсів для аналогових мовних систем в країні. До сих пір діють обмеження з боку силових відомств на застосування значного числа каналів, діапазонів метрових і дециметрових хвиль, передбачених вітчизняним ДСТУ для телевізійного мовлення. Більш того, деякі дозволені ТВ канали виділяють для роботи інших служб. Необхідна ревізія пріоритетів у розподілі частотних смуг, рухомого зв'язку третього покоління. В наші дні основні питання в частотному плануванні наземної мережі телевізійного і радіомовлення виникають в зв'язку з тим, що існує тенденція до збільшення кількості ефірних передавачів в конкретному населеному пункті. Це особливо актуально для великих міст. При цьому більшість мовників вимагає надання їм каналів в рамках метрових хвиль.

У зв'язку з тим, що всі канали вже розподілені, доводиться приходити до практики поєднання частотних каналів. Хоча така практика не дозволена в світовій радіомовній системі. Це означає, що існують суміжні, а також дзеркальні канали.

3. Питання інформативності. У наші дні, незважаючи на те, що існує значний прогрес в інформаційному просторі - питання інформаційної наповненості радіоефіру так і залишається невирішеним. У багатьох комерційних радіостанцій в принципі не існує фахівців, які можуть обробляти і шукати новини в оперативному режимі. Найчастіше такі радіостанції

використовують інтернет-ресурси, де новини вже підібрані за тематикою і стилістично являють собою правильний спосіб подачі.

4. Проблема витіснення радіомовлення іншими ЗМІ. Особливо гостро це питання постало в кінці минулого, початку нинішнього століття. У цей період спостерігається тенденція, коли комерційні радіостанції стали пускати в свій ефір музику. В цей час здавалося, що радіо не може надати слухачеві все те, що не може бути показано по телевізору. Проте, кількість слухачів радіо не падало, а навіть стрімко зростало [1, с. 720].

Проблеми радіомовлення можуть бути розв'язані зусиллями різноманітних фахівців, а от настільки актуалізована проблема витіснення радіо іншими ЗМІ взагалі, як нам видається, не існує, так як кількість слухачів неухильно зростає

У будь-якій надзвичайній ситуації громадськість швидко потребує точної інформації. Наприклад, природні катаклізми, такі як торнадо, урагани, тропічні шторми, повені, хуртовини, землетруси та цунамі, а також випадки терористичного насильства, аварії на масовому транспорті та промислові і технічні катастрофи. Всі ці ситуації вимагають якнайшвидшого і повного інформування людей.

Радіо стало частиною урядових планів на випадок надзвичайних ситуацій більше століття тому – як тільки радіомовлення стало доступним як зріла технологія. Відтоді радіо довело свою гнучкість і ефективність для широкого поширення інформації в критичних ситуаціях.

Радіо забезпечує найшвидше надання інформації населенню. Його рятівна роль залишається широко визнаною.

Радіомовлення в сигналах АМ (амплітудна модуляція) або FM (частотна модуляція) залишається найнадійнішим способом отримання достовірної високоякісної інформації завжди і всюди.

По-перше, інфраструктура мовлення для радіо дуже надійна і зазвичай залишається працездатною, навіть якщо інші комунікаційні технології, такі як

двосторонній голосовий зв'язок і послуги даних, виходять з ладу.

По-друге, мовники зазвичай мають план на випадок надзвичайних ситуацій разом із необхідним обладнанням, щоб підтримувати свій сигнал в ефірі, а їхні блоки збору новин і студії підтримувати енергію та працювати в разі лиха.

Повноваження громадських мовників зазвичай включають розміщення запасних передавачів і місцевих генераторів електроенергії на ключових об'єктах, щоб забезпечити безперервну роботу протягом тривалого часу, навіть якщо інша основна інфраструктура буде втрачена.

Будь-яка належним чином обладнана радіостанція також може створити місцеві сайти мовлення для надання регулярної та надійної інформації. Багато мовників мають обладнання для швидкого встановлення невеликих мобільних станцій АМ та FM з автономним живленням у кризовій зоні.

Радіо сьогодні є могутнім засобом соціального впливу і психологічної дії на населення практично будь-якої розвинутої країни. Через свої радіо-сюжети воно здійснює вплив на мільйони людей у всьому світі. Стрімка інформаційна атака радіо-мовлення, здійснює величезний вплив на психіку людини. Багаторазові повідомлення «правдивого змісту» здатні визначити бачення світу, страхи і навіть прихильності. Іміджмейкери створюють привабливі образи (іміджи), які нав'язують певні стереотипи життя. Люди живуть у вербальному світі, що переживається ними суб'єктивно. Саме тому вербальні сигнали є найбільш сильним, ефективним і розповсюдженим засобом, за допомогою якого здійснюється соціальний вплив.

Головні соціально-психологічні особливості впливу радіомовлення на формування іміджу наведено на рис. 1.1.3

Рисунок 1.1.3 – Соціально-психологічні особливості впливу радіомовлення на формування іміджу [26, с. 174]

Радіомовлення та інформування населення є важливими аспектами забезпечення доступу до інформації та комунікаційних послуг. Теоретичні засади радіомовлення та інформування населення базуються на ключових концепціях та принципах, що наведено на рис.1.1.4.

Рисунок 1.1.4 – Ключові концепції теоретичних засад радіомовлення

Наведені на рис. 1.1.4 концепції теоретичних засад радіомовлення необхідно охарактеризувати детальніше:

- роль медіа в суспільстві – радіо та інші медіа відіграють важливу роль у формуванні суспільного дискурсу, забезпеченні свободи слова та передачі інформації населенню. Вони мають потенціал впливати на свідомість, формувати громадську думку та сприяти розвитку суспільства;

- доступність та доступ – засадою радіомовлення та інформування населення є забезпечення доступності та доступу до інформації для всіх шарів населення. Це означає забезпечення рівних можливостей отримання і розповсюдження інформації, незалежно від соціального статусу, мови, географічного розташування тощо;

- об'єктивність та незалежність – медіа повинні працювати на основі об'єктивності, представляти різноманітні точки зору та незалежно висвітлювати події. різноманітність та плюралізм – важливим принципом є різноманітність медіа та їх здатність висвітлювати широкий спектр тем, ідей та поглядів.

Це забезпечує розвиток критичного мислення та свободу вибору інформації;

– громадська служба – радіо та інформування населення повинні служити громадській користі і відповідати потребам суспільства. Це означає постачання інформації про найважливіші події, надання освітньо-просвітницького контенту, пропагування культурного розвитку та підтримку громадських ініціатив;

– технічні аспекти – радіомовлення ґрунтується на передачі радіохвиль через антени та радіоприймачі. Технічні аспекти включають вибір відповідних радіочастот, розміщення передавачів та приймачів, використання стандартів кодування та модуляції для передачі сигналу, забезпечення якості звуку та сигналу;

– регулювання та законодавство – інформування населення через радіо регулюється відповідними законами та нормативними актами. Регулюючі органи встановлюють правила для випуску та передачі інформації, регулюють власність та конкуренцію у медіа-сфері, забезпечують дотримання етичних стандартів та незалежності;

– технологічний розвиток – з розвитком технологій радіо та інформування населення використовуються нові інструменти та платформи, такі як цифрове радіо, інтернет-радіо, подкасти і соціальні медіа. Це відкриває нові можливості для широкого доступу до інформації та взаємодії з аудиторією.

Зазначені концепції допомагають встановити основи для ефективного радіомовлення та інформування населення, забезпечити його незалежність, різноманітність, об'єктивність та громадську службу. Забезпечення доступу до інформації для всіх шарів населення, розвиток технологій та дотримання етичних стандартів є також важливими складовими радіомовлення та інформування населення.

Враховуючи розвиток цифрових технологій, медіа-ландшафт продовжує еволюціонувати, і роль радіомовлення у суспільстві може змінюватися. Застосування інтерактивних форматів, персоналізованого контенту та залучення аудиторії до процесу комунікації стають все більш важливими.

Розуміння та використання цих теоретичних засад допомагають медіа-організаціям ефективно виконувати свої функції та впливати на суспільство.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРОЄКТІВ РЕГІОНАЛЬНИХ РАДІО

2.1. Українське радіо під час війни

Незважаючи на складнощі, українське радіо продовжує виконувати свою місію навіть під час війни. Одним із прикладів є рубрика «Українське радіо під час війни», яку запустив інформаційно-аналітичний портал про телерадіомовлення, телекомунікації та технології Mediasat у грудні 2022 року. Ця рубрика створена для того, щоб постійний автор Б. Скуратівський міг розповідати про останні події, що відбуваються в українському радіопросторі. Вона має на меті інформування громадськості про зміни та нововведення в українському радіомовленні під час воєнного конфлікту [43].

Вказана рубрика не тільки надає інформацію про події в радіопросторі, але також має за мету розважати та забезпечувати доступ до культурного життя країни. Вона виступає як платформа, що дозволяє слухачам дізнаватись про нові програми, шоу та інші культурні події, які відбуваються на радіо. Це важливо для підтримки духовного настрою населення під час воєнного конфлікту, адже культурні заняття та розваги можуть допомогти зняти стрес і забезпечити позитивні емоції [43].

Рубрика «Українське радіо під час війни» є своєрідним прикладом того, як українські радіостанції продовжують свою діяльність навіть у складних умовах війни. Вони забезпечують населенню інформацію, розваги та культурне життя, що є важливими компонентами підтримки морального духу та психологічного благополуччя у таких нелегких періодах [43].

Д. Коломієць розглянула приклади важливості радіо під час війни. Так, мешканці Маріуполя, які сиділи в бомбосховищах та втратили вже всіляку надію на порятунок, в одному зі сховищ знайшли радіо. Батарейки купили за останні гроші.

Пристрій виявився робочим, однак слухали його по одному під ковдрою, оскільки не всі мешканці укриття мали проукраїнську позицію, тож це могло викликати проблеми [19].

З радіо люди дізналися, що про них пам'ятають. Оскільки росіяни їм казали, що вони країні не потрібні. По радіо люди також дізнались, що Україна є! Також зі слів радіоведучого сім'я почула про зелений коридор.

Спочатку сім'я була змушена евакуюватися через окуповану територію, де їм довелося пройти фільтрацію, а через кілька днів вони потрапили до вільної частини України. Люди стверджують, що радіоприймач врятував їм життя. Після евакуації вони залишили його для інших сімей.

Інший випадок порятунку за допомогою радіо розповіла сім'я українського композитора І. Поклада, яка опинилася під окупацією, коли російські війська ввійшли до Київської області. Разом із сусідами та родичами сім'я ховалася в підвалі будинку, загалом 11 людей. Іноді вони виходили на вулицю, щоб запустити генератор електроенергії. Проте, вони не мали зв'язку з зовнішнім світом [19].

Жінка голови родини згадала, що чоловік купив маленький пристрій ще в середині 1970-х рр. Його дуже важко було знайти в темряві, однак пристрій було знайдено. Так всі 11 людей сідали навколо маленького радіоприймача і слухали. Іноді натрапляли на музичні хвилі, які створювали дисонанс зі звуками війни ззовні. А бувало, навіть ловили переговори російських військових по радіях. Найчастіше ж слухали «Єдині Новини». Погано було чути та якось все ж розібрали, що почалися переговори на кордоні з Білоруссю, то І. Поклад всю ніч до вуха прикладав радіо, бо боявся щось пропустити. Думав, невже та й щось буде, але потім зрозумів, що це переговори не на один день чи тиждень.

У середині березня 2022 р. родина евакуювалася до столиці. Приймач взяли з собою, оскільки це для них тепер меморіальна річ.

Отже, можна зробити висновок, що сьогодні від слова радіоведучого залежить життя людини. Хтось дізнається, що Україна бореться, і сам буде боротися. Хтось дізнається про евакуацію і виїде. [19].

Донесення інформації населенню по радіо щодо військових подій має велику важливість по декільком основним причинам, наведеним на рис. 2.1.

Рисунок 2.1.1 – Аспекти важливості радіомовлення під час війни

Розглянемо наведені на рис.2.1.1 причини важливості радіо під час війни детальніше.

Так, радіо є ефективним засобом для передачі інформації про безпеку населення під час війни, що включає попередження про небезпеку, інструкції щодо евакуації, захисних дій та інших питань, пов'язаних з безпекою.

Радіо може служити засобом орієнтації та координації населення під час військових подій. Надання інформації про поточну ситуацію, розташування військ, дії та напрямки руху може допомогти населенню уникнути небезпеки та прийняти відповідні рішення. Радіостанції допомагають у встановленні зв'язку між військовими, рятувальними службами, правоохоронними органами та громадськістю. Це сприяє кращій координації дій, обміну важливою інформацією та забезпеченню безпеки населення.

Важливо надавати підтримку населенню під час війни, а радіо може стати

засобом підтримки психологічного стану населення. Надання моральної підтримки, розповсюдження позитивних повідомлень та інформації про надходження допомоги можуть підвищити настрій та віру в перемогу. Радіо може поширювати спеціальні програми з психологічною допомогою, порадами щодо подолання стресу та травм, спільними сесіями зневіри та зміцненням внутрішньої міцності.

Забезпечення населення доступною та достовірною інформацією про військові події є важливим аспектом демократичного суспільства. Радіо може допомогти запобігти поширенню маніпуляцій та фейків, а також забезпечити об'єктивне освітлення ситуації.

Радіо є одним з основних каналів для поширення надійної та достовірної інформації про військові події. Воно дозволяє швидко та ефективно повідомляти населення про події, розпорядження військових командирів, безпечні райони, евакуаційні маршрути та інші важливі деталі.

Радіо відіграє важливу роль у збереженні культурної спадщини під час війни. Воно може транслювати музику, поезію, історичні розповіді та інші культурні матеріали, що допомагають підтримати національну ідентичність та зберегти культурні цінності в умовах конфлікту.

Радіо є важливим джерелом підтримки та підвищення морального духу населення під час війни. Воно може передавати патріотичні повідомлення, розповідати про героїчні вчинки військових, висловлювати слова підтримки та впевненості, що підвищує духовний настрій та стимулює населення у важкі періоди.

Усі розглянуті аспекти важливості радіомовлення під час війни підтримують безпеку та добробут населення. Радіо є широкодоступним та ефективним засобом комунікації, який може об'єднувати людей, поширювати інформацію та забезпечувати підтримку в складних часах військових конфліктів.

2.2. Регіональні радіо як канали комунікації у військовий час

У військовий час регіональні радіостанції можуть виконувати важливу роль як канали комунікації в різних аспектах

Важливою перевагою регіональних радіостанцій у військовий час є їх локальна спрямованість. Вони можуть бути налаштовані на конкретну місцевість, де відбувається конфлікт, і надавати оперативну і точну інформацію для місцевого населення та військових сил. Це особливо важливо в умовах, коли комунікаційні мережі можуть бути обмежені або знищені.

Навіть у сучасному цифровому світі радіо залишається ефективним каналом комунікації в ситуаціях військового конфлікту, де інші засоби зв'язку можуть бути порушені. Воно може забезпечувати надійну і швидку передачу інформації та зв'язку між різними сторонами конфлікту.

Розглянемо регіональне радіо «На дотик» як канал донесення інформації. Так, група місцевих журналістів та громадських активістів створила незалежну радіостанцію, яка працює у сучасному форматі «віжн» з використанням картинок. Мета – розповісти про важливі події, які стосуються Запоріжжя та сусідніх областей, наживо кожного тижня [7].

Назвою для нового медіа було обрано фразу «На дотик», що символізує можливість доторкнутися до важливих питань за допомогою ефіру віжн-радіо. У вівторки можна налаштуватися на суспільно-політичні програми, а по суботах - на мистецькі передачі.

Крім того, готуються дайджести польською та англійською мовами, щоб поширювати правдиві українські відповіді.

Створення такого радіо актуальне, оскільки Запоріжжя вже давно потребувало професійного і незалежного інформаційного майданчика, де б висвітлювалися всі події, що відбуваються в місті і області [7].

Проект реалізується за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Раліо «На дотик» має свою сторінку у мережі Facebook, яку було створено 12 грудня 2020 р., вона налічує 2,2 тис. читачів.

На рис. 2.2.1 наведено сторінку досліджуваного радіо «На дотик» у мережі Facebook.

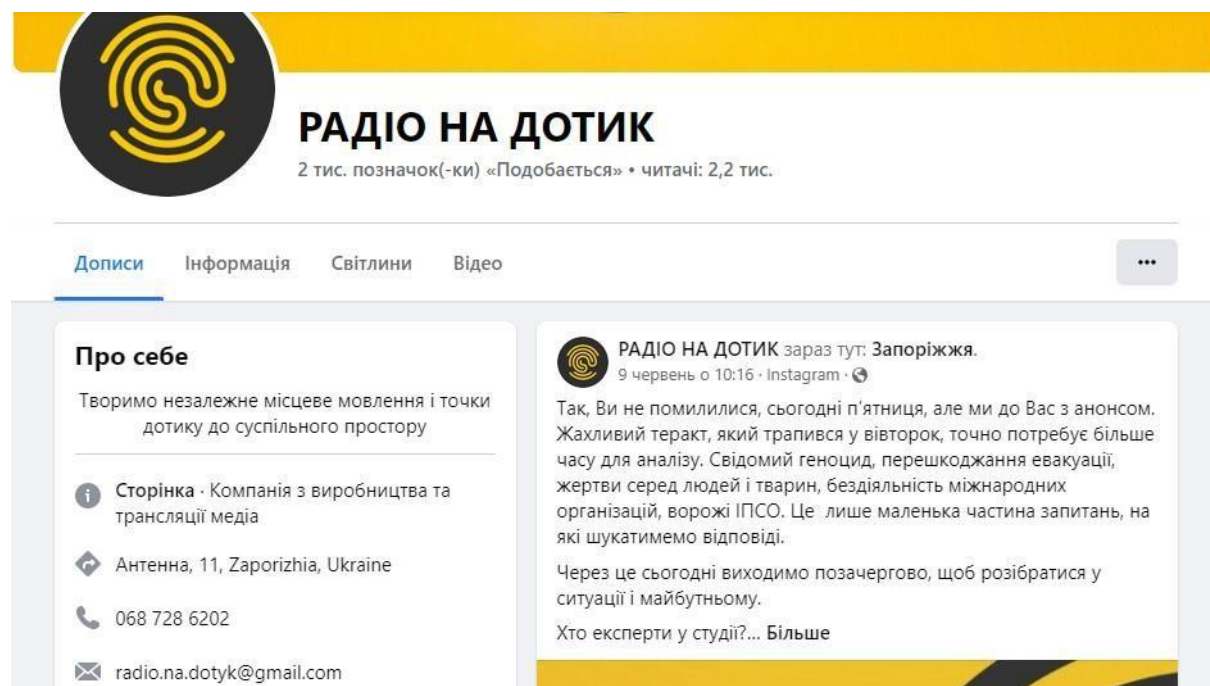

Рисунок 2.2.1 – Сторінка віжн-радіо «На дотик» у мережі Facebook [29]

Як видно з даних рис.2.2.1 останній допис на сторінці було зроблено 9 червня, який стосувався Каховської ГЕС.

Трансляція ведеться лише по вівторках, однак якщо виникають різні надзвичайні ситуації, то ефір позачерговий. Тому останні дописи були від 01.06, 06.06 та 09.06.

Окрім мережі Facebook, радіо «На дотик» має сторінку в мережі Instagram, яка налічує 273 дописи. Сторінка має 796 читачів та 275 абонентів, які стежать за сторінкою (додаток А).

Віжн-радіо «На дотик» також є у мережі Youtube. Сторінку радіо наведено у додатку Б. У мережі Youtube радіо має лише 917 підписників.

В цілому, можна зробити висновок, що радіо «На дотик» має доволі мало

підписників у мережах Instagram та Youtube, хоча сторінки у мережах всі активно ведуться та сповіщають населення про головні події в місті та області.

Також у Запоріжжі працювала місцева радіостанція «Формат», яка перестала працювати з початку серпня 2022 року через фінансові негаразди.

Ком'юніті-радіо (англ. community radio) - радіостанція, яка задовольняє інтереси певної спільноти, об'єднаної схожістю інтересів у тій чи іншій області і існує на добровільні внески.

Харківське ком'юніті-радіо «Накипіло» про Харків, про Харківщину. Радіо працює на частоті 92.2 FM.

Радіо має свій сайт, головна сторінка якого представлена на рис.2.2.2.

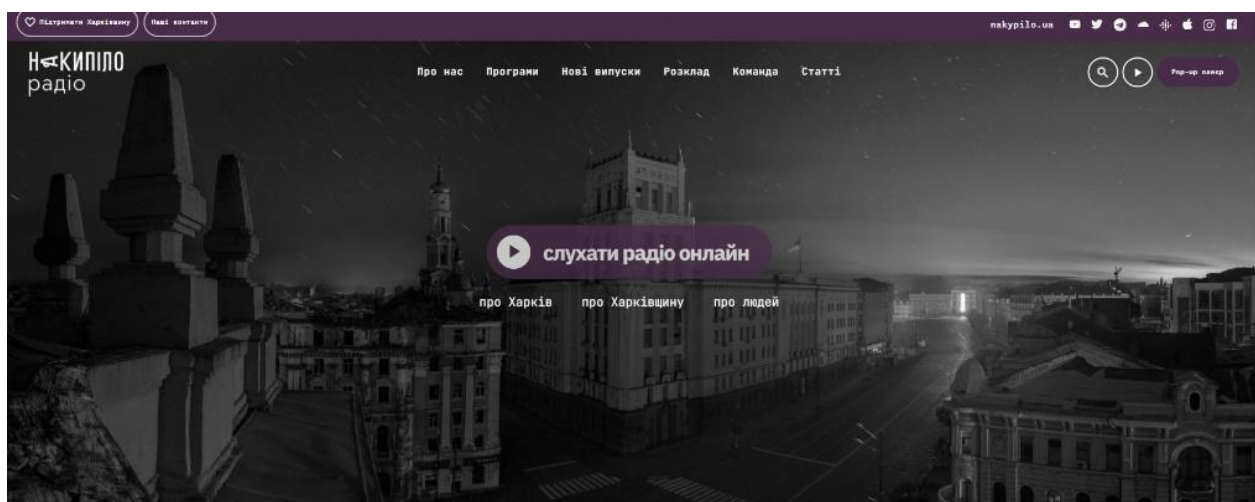

Рисунок 2.2.2 – Головна сторінка сайту радіо «Накипіло» [33]

Новим подкастом радіо є «Воєнний Харків: як вистояли П'ятихатки» «МедіаПорт» відкриває серію матеріалів про райони воєнного Харкова. Свідчення очевидців, учасників подій, історії місцевих – через що пройшли харків'яни і як підтримують одне одного. Ведучі подкасту на радіо «Накипіло» Т.Федоркова та К.Чешко.

Останні новини стосувалися того, що харків'яни не дадуть знищити свій дім. На рис. 2.2.3 наведено подкаст «Воєнний Харків: як вистояли П'ятихатки» та останні події.

Рисунок 2.2.3. – Радіо «Накипіло» підкаст «Воєнний Харків: як вистояли П'ятихатки» [33]

У радіо «Накипіло» також є підкаст «Психотерапевтична п'ятихвилинка». Ми всі опинилися в складних умовах, коли навколо війна, коли незрозуміло, як себе поводити в нових страшних обставинах. Саме для цього було створено рубрику, в якій психотерапевтка Н. Завгородня пояснює, що робити в тій чи іншій ситуації (рис.2.2.4.).

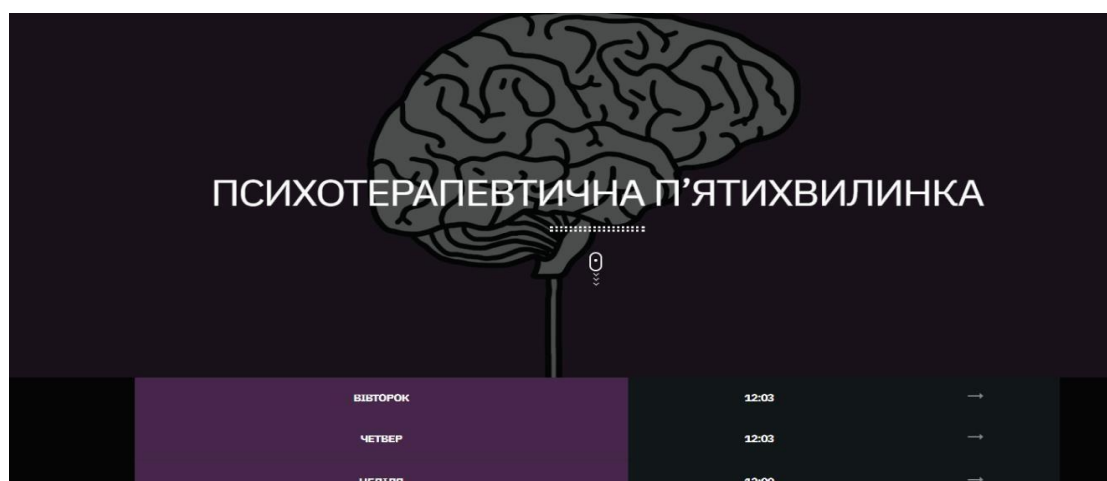

Рисунок 2.2.4 – Радіо «Накипіло» підкаст «Психотерапевтична п'ятихвилинка» [33]

Головні події дня в аудіодайджесті від радіо «Накипіло» у підкасті «Головне-дайджест».

Сторінку було створено 20 вересня 2021 р., вона налічує лише 659 учасників.

На рис. 2.2.5 наведено сторінку досліджуваного радіо у мережі Facebook.

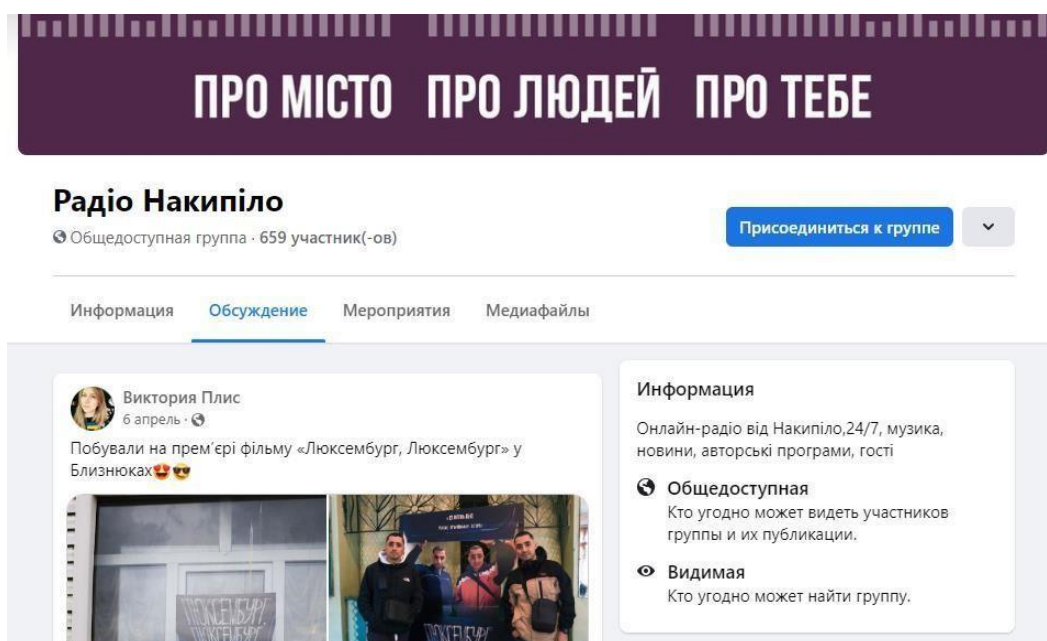

Рисунок 2.2.5 – Сторінка радіо «Накипіло» у мережі Facebook [32]

Аналізуючи останні дописи на сторінці радіо у мережі Facebook можна зробити висновок, що над сторінкою не працюють, оскільки останній допис був у квітні 2023 році, перед цим – 12 грудня 2022 року. Тобто контенту немає, заповнення немає, відповідно відсутнє «життя», відсутні підписники. На сторінці нараховується лише 659 учасників.

В цілому, можна зробити висновок, що радіо «Накипіло» доносить локальним підписникам та слухачам інформацію щодо подій на Харківщині.

Розглянемо радіо «Місто над Бугом».

Радіоком-панія «Місто над Бугом» – це музика та найактуальніші новини щогодини. Радіо мовляє 24/7 з мегасучасної студії, яка знаходиться в самому серці найкolorитнішого вінницького району, що зветься Єрусалимка.

Назву радіостанції дала однойменна програма першого на Вінниччині – обласного радіо. Ідея створення вінницької міської радіостудії належала автору радіопроєкту «Місто над Бугом» Д. Педоруку та В. Бойку.

Радіо «Місто над Бугом» має власний сайт, головну сторінку якого наведено на рис.2.2.6

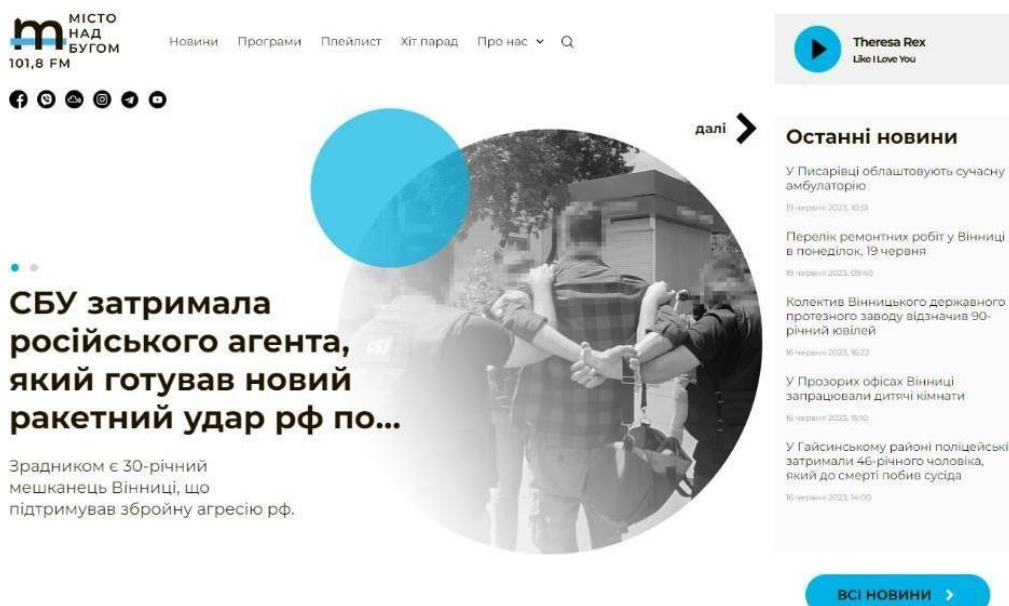

Рисунок 2.2.6 – Головна сторінка сайту радіо «Місто над Бугом» [28]

На сайті виділено основні програми радіо «Місто над Бугом», які ведуться на радіо (рис.2.2.7).

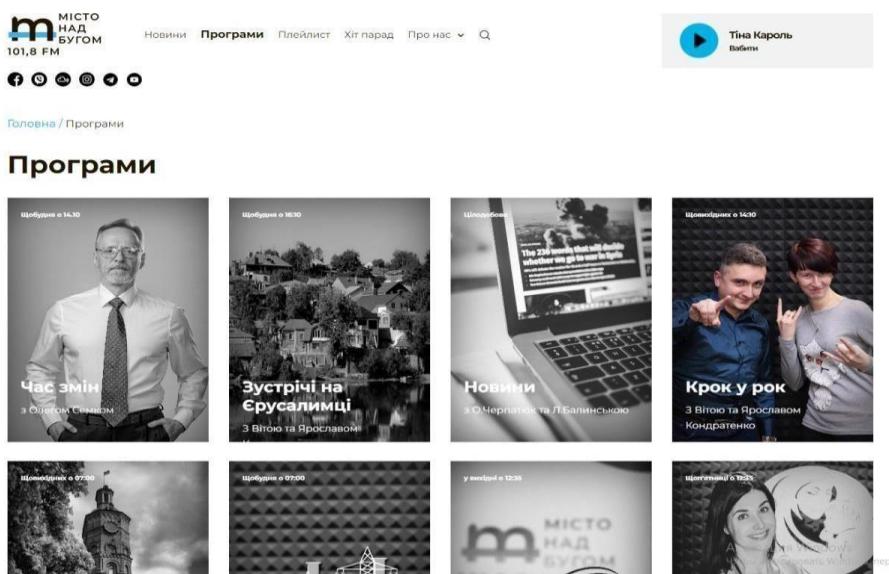

Рисунок 2.2.7 – Основні програми радіо «Місто над Бугом» [28]

У програмах автори розповідають про події у житті міста та області.

Отже, можна зробити висновки, що регіональні радіо виконують важливу роль у військовий час – сповіщають населення про події в регіоні, Україні та світі.

Регіональні радіостанції можуть служити як засіб передачі важливої інформації від військових командувань до цивільного населення. Регіональні радіостанції мають можливість охоплювати значну територію, що робить їх ефективними для таких цілей.

У військовому контексті регіональні радіостанції можуть використовуватися для координації дій між військовими підрозділами та командуванням на певній території. Вони можуть служити як канал зв'язку для передачі команд, звітів про ситуацію, запитів на допомогу та іншої важливої інформації.

Радіо може мати значний вплив на настрій і мораль людей, особливо в період військових конфліктів. Регіональні радіостанції можуть використовуватися для надання психологічної підтримки населенню, підтримки духу спільноти та поширення позитивних повідомлень, що сприяють єдності та вірі в краще майбутнє.

Отже, регіональні радіостанції мають важливе значення як канали комунікації у військовий час. Вони допомагають передавати інформацію, координувати дії, надавати психологічну підтримку та надавати важливі послуги населенню в умовах військових конфліктів.

2.3. Особливості функціонування інтернет-радіо в Україні

Повномасштабне вторгнення російських військових до України у лютому 2022 року підірвало свободу інтернету в країні. Інтернет-інфраструктура України серйозно постраждала під час вторгнення, хоча уряд, оператори зв'язку та інтернет-провайдери інвестували значні ресурси, щоб утримувати користувачів у мережі часто працюючи спільно. Однак у деяких окупованих містах російські військові перенаправляли онлайн-з'єднання через російські

мережі, наражаючи користувачів на обмеження щодо контенту, що діють у Росії. Хоча незалежні засоби масової інформації ставали все більш популярними під час війни, журналісти, які висвітлюють війну, зіштовхнулися із серйозною небезпекою під час висвітлення подій. Тим часом агресивні кампанії з дезінформації, які в основному виходять з Росії або пов'язані з російськими суб'єктами, були спрямовані на те, щоб ввести користувачів в оману, включаючи кампанії, спрямовані на те, щоб помилково зобразити українських офіційних осіб як прихильників повномасштабного вторгнення. У відповідь на вторгнення український уряд запровадив військовий стан, який обмежує свободу слова. Урядові веб-сайти та ЗМІ часто ставали мішенню кібератак, часто з боку пов'язаних з Кремлем суб'єктів [46].

Українські міста та селища, які зазнали російських атак у 2022 році, зазнали збитків інтернет-інфраструктурі та перебої в роботі інтернету, позбавивши багатьох людей, що особливо проживають в окупованих містах, надійного доступу до Інтернету та можливості спілкуватися із зовнішнім світом. Ряд постачальників послуг по всій країні зіткнулися з перебоями в перші дні вторгнення і відтоді продовжуються відключення інтернету. У березні на Чорнобильській та Запорізькій АЕС відбулося відключення електроенергії після того, як їх було захоплено російськими військами, які відключили їх від інтернету. Російські військові пошкодили оптоволоконну інфраструктуру, коли у квітні та травні 2022 року перенаправляли інтернет-з'єднання в Херсоні через російські мережі, залишаючи багатьох відключеними [46].

Український уряд у співпраці з американською компанією SpaceX та іноземними донорами надав альтернативні з'єднання регіонам, де була пошкоджена інфраструктура, для встановлення понад 11 тис. аварійних супутникових приймачів Starlink. Повідомляється, що українські солдати використали системи SpaceX для координації воєнних дій та підтримки зв'язку зі своїми сім'ями. Президент Зеленський також використав приймачі Starlink для зв'язку з українським народом.

Уряд також працював з операторами мобільного зв'язку, щоб допомогти їм запуснути послугу національного роумінгу, що дозволяє абонентам перемикатися між мережами у випадках, коли сигнал глушиться. 3 березня 2022 року інтернет-провайдери підключили сотні бомбосховищ до стаціонарного інтернету або Wi-Fi та продовжували щодня розширювати свої мережі. Станом на квітень 2022 року українські оператори мобільного зв'язку успішно відновили базові станції та відновлюють зв'язок на звільнених територіях по всій Україні. У квітні 2022 року 27 операторів мобільного зв'язку в Європейському союзі (ЄС) та Україні досягли домовленості щодо надання роумінгових дзвінків в Україну безкоштовно або за зниженою ціною [46].

Наприкінці березня 2022 року МСЄ погодився допомогти Україні у відновленні її телекомунікаційної галузі. У квітні 2022 року Global NOG Alliance, некомерційна організація, що підтримує мережні операційні групи, запустила проект «Тримайте Україну на зв'язку», щоб допомогти мобільним операторам придбати обладнання, необхідне для відновлення інфраструктури.

Після введення військового стану у відповідь на вторгнення в лютому 2022 року NСЕС попросив інтернет-провайдерів заблокувати величезну кількість російських веб-сайтів, які, ймовірно, поширюють дезінформацію або сприяли кібератакам. Загалом NСЕС наказав заблокувати понад 48 мільйонів ІР-адрес. Покаранням за недотримання є виключення з реєстру операторів і провайдерів зв'язку, а регулятор має право застосовувати жорсткіші заходи. Принаймні один такий випадок був зареєстрований за період охоплення [46].

Уряд України також запровадив санкції проти ЗМІ, які займають проросійську позицію. Наприклад, у серпні 2021 року Зеленський заборонив видання новин «Страна.ua» і наклав санкції на його головного редактора Ігоря Гужву та блогера Анатолія Шарія. Блокування також було замовлено для зв'язаних каналів і сторінок на YouTube, Facebook, Twitter і Telegram, а також були порушені афілійовані особи та компанії. Санкції проти інтернет-ресурсів, пов'язаних із в. Гужвою та А. Шарієм, були продовжені на три роки в середині лютого 2022 року [46].

Інтернет-журналісти та звичайні інтернет-користувачі зіткнулися з необхідністю самоцензури, особливо з тем, пов'язаних із сепаратизмом, колабораціонізмом, тероризмом та Росією. Самоцензура в українських ЗМІ також є результатом фінансової залежності ЗМІ від їхніх власників, тиску на журналістів та безкарності злочинців. Самоцензура може бути ще жорсткішою у містах, де громади нечисленні, і журналісти, які розкривають конфіденційну інформацію або проводять розслідування, можуть загрозувати відносинам зі своїми сусідами.

Після вторгнення російських військових у лютому 2022 року журналісти уникали розголошення інформації щодо місцезнаходження українських військових частин, втрати серед українських солдатів та конкретні місця, що постраждали від російських авіаударів, оскільки це могло надати російським військовим подробиці про українську оборону.

Таке розкриття також могло бути заборонено запровадженням воєнного стану, що обмежує теми, які можуть висвітлювати журналісти [46].

Серед українців online-радіо стає трендом саме тому, що цифрове мовлення впроваджується досить повільно. Приміром, Норвегія є першою країною, яка повністю відмовилась від FM-мовлення у 2017 році. Швейцарія планує повністю це зробити у 2023 році.

Якщо в Європі онлайн та FM-ефір – подібні, то український слухач шукає альтернативу звичному радіо саме в мережі.

Наприклад, компанія Soft Industry, яка має 20-річний досвід роботи на світовому IT-ринку, пропонує розробку мобільного додатку для прослуховування радіостанцій в інтернеті.

Бізнес-ціль проєкту:

- зручний інструмент для прослуховування радіопередач і відео зі студій;
- стабільне підключення до інтернету замість радіохвиль [45].

Особливості проєкту:

- вбудований чат для слухачів;

- регулювання якості аудіопотоку;
- взаємодія з соціальними мережами;
- миттєвий доступ із дисплея смартфона;
- налаштування нагадувань;
- прослуховування архівних програм.

Результати проєкту:

- радіостанції збільшили аудиторію на 40% завдяки користувачам смартфонів;
- прослуховування програм на новій платформі, контроль і налаштування трансляції;
- можливість зберігати записи допомагає зацікавити клієнтів і зробити їх постійними користувачами [45].

Взагалі, FM-станціям потрібно більше експериментувати з наповненням ефіру. Головний критерій успішності – цікавий контент. Без унікального контенту - радіошоу, новин, інших цікавинок, що вимагають обладнання, кадрів, часу і грошей, - навіть в інтернеті важко вижити.

В Україні у березні 2022 року створено інтернет-радіо radioplayer.ua з єдиними новинами без тарифікації мобільних операторів. Воно почало працювати за адресою radioplayer.ua [41].

Радіо є додатковим джерелом інформації, на випадок, якщо відсутній доступ до телевізійних каналів, або ж зник телевізійний сигнал, а також якщо відсутній доступ до інтернет-мережі.

Багато моделей смартфонів і кнопочкових телефонів мають вбудований FM-приймач, для роботи якого зв'язок з інтернетом не потрібен взагалі. Для цього його потрібно увімкнути на телефоні та використовувати навушники, які у даному випадку будуть використовуватися як антена. Також на телефоні має бути встановлений додаток для FM-радіо. Наприклад, NextRadio (для Android) [41].

Дана функція відсутня на iPhone та у більшості новітніх моделях Android, тому для підключення телефон повинен мати інтернет-з'єднання. Тоді можна підключитися до будь-якої радіомережі.

Кожна радіостанція вважає своїм обов'язком організувати мовлення в інтернеті. Тим самим радіостанції розширюють свою аудиторію; наприклад, якщо людина вивчає іспанську мову, то для занурення в мовне середовище носіїв зовсім не потрібно летіти в Мадрид, - досить пошукати в каталогах Інтернет - радіостанцій мовлення з Мексики, Аргентини або старої доброї Іспанії.

Однак почали з'являтися також радіостанції, що віщають тільки і виключно в інтернеті, тобто, фактично, про передачу радіохвиль більше не йдеться. Проте, за звичкою таке мовлення все ще називається радіо.

Онлайн-радіо зробило революцію в мовленні. По-перше, через особливості ліцензування та юридичних тонкощів, невідомо де функціонує студія, вона може економити не тільки на обладнанні для передачі сигналу по повітрю, але і на авторських відрахуваннях. Крім того, на сьогоднішній день онлайн-радіо може успішно функціонувати, маючи в своєму розпорядженні обладнанням вартістю кілька сотень доларів (ноутбук, мікрофон, простенький мікшер, безкоштовне ПЗ для організації автоматизованого мовлення) - це мінімум на порядок дешевше витрат найбюджетнішої «класичної» радіостанції. Хоча не можна заперечувати, що деякі студії, що віщають тільки в інтернеті, обставлені дуже технологічно просунуто і дорого. Досить сказати, що один лише мовний пульт в середньому ціновому сегменті коштує близько 2-2,5 тис. євро. Мікрофони є і по тисячі євро. При наявності бюджету та бажання існує безліч додаткового обладнання (мікрофонні попередні, голосові процесори, джерела безперебійного живлення, просунуте ПЗ автоматизованого формування плейлистів тощо), що перетворює «домашню» радіостанцію у вершину хай-теку [40].

Впевнений прийом сигналу радіостанції залежить від відстані від вишки і погодних умов; безперервне відтворення потокового онлайн-радіо залежить тільки від стабільності інтернет-каналу [40].

На функціонування інтернет-радіо в Україні суттєво впливають умови війни.

На рис. 2.3.1 наведено основні аспекти впливу війни на функціонування інтернет-радіо.

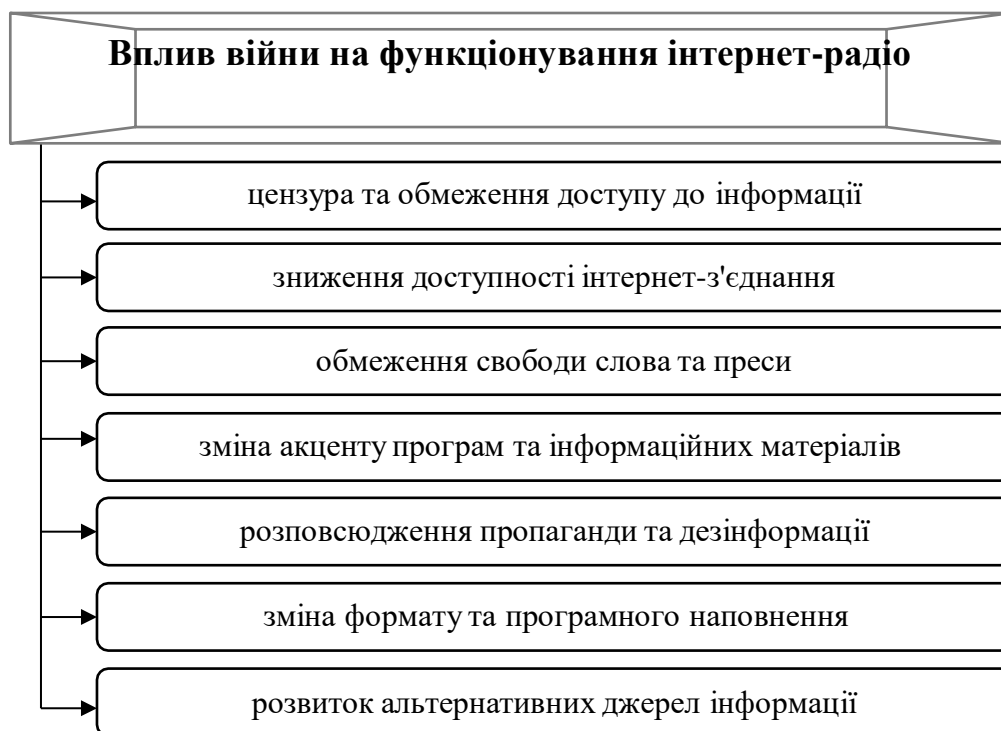

Рисунок 2.3.1 – Основні аспекти впливу війни на функціонування інтернет-радіо в Україні

Розглянемо більш детально основні аспекти впливу на інтернет-радіо. Так, Уряд або воєнні сили застосовують цензуру і обмеження на вільний доступ до певних інформаційних ресурсів, включаючи інтернет-радіо. Це зроблено з метою контролю над розповсюдженням небажаної інформації або заборони поширення пропаганди, яка суттєво впливає на воєнну ситуацію в країні;

– зниження доступності інтернет-з'єднання – воєнні дії призводять до пошкодження або знищення інфраструктури зв'язку, включаючи мережі передачі даних, що призводить до перебоїв в доступності інтернету для користувачів, у тому числі і для інтернет-радіо;

– обмеження свободи слова та преси – умови війни призводять до обмеження свободи слова та преси в країні, що передбачає заборону або обмеження діяльності незалежних медіа, включаючи інтернет -радіо. Уряд може здійснювати контроль над змістом, розповсюджуваним через інтернет-радіо, з метою впливу на громадську думку або забезпечення воєнних цілей;

– зміна акценту програм та інформаційних матеріалів – умови війни призводять до зміни акценту програм та інформаційних матеріалів, розповсюджуваних через інтернет-радіо. Замість звичайного розважального або новинного змісту, надається інформація про воєнний стан, безпеку та поради для населення, оновлення про ситуацію на фронті, а також доповіді про заходи безпеки та екстрені ситуації;

– розповсюдження пропаганди та дезінформації – умови війни сприяють посиленню пропагандистської діяльності з боку конфліктуючих сторін. Інтернет-радіо використовується для розповсюдження пропаганди або дезінформації, що має на меті маніпулювання громадською думкою та сприяти певній стороні конфлікту;

– зміна формату та програмного наповнення – умови війни призводять до зміни формату та програмного наповнення інтернет-радіо. Наприклад, можуть з'явитись спеціальні програми або передачі, присвячені воєнній тематиці, включаючи звіти з передової, інтерв'ю з вояками, аналітичні дискусії про ситуацію тощо;

– розвиток альтернативних джерел інформації – в умовах війни, коли офіційна інформація може бути обмеженою або спотвореною, може збільшитись популярність альтернативних джерел інформації, включаючи незалежні інтернет-радіо. Це може призвести до розвитку мережі, де люди обмінюються новинами, аналізом та думками незалежно від офіційних джерел.

Важливо зазначити, що конкретні особливості функціонування інтернет-радіо в умовах війни можуть різнитися залежно від конкретної ситуації, політичного контексту та рішень, прийнятих владою.

Отже, розглянуто особливості функціонування інтернету та

охарактеризовано основні аспекти впливу війни на функціонування інтернет-радіо в Україні.

2.4. Напрями удосконалення радіокомунікації

Під час війни удосконалення радіомовлення як каналу для донесення інформації локальним групам населення включає різноманітні напрями. На рис. 2.10 наведено основні з них.

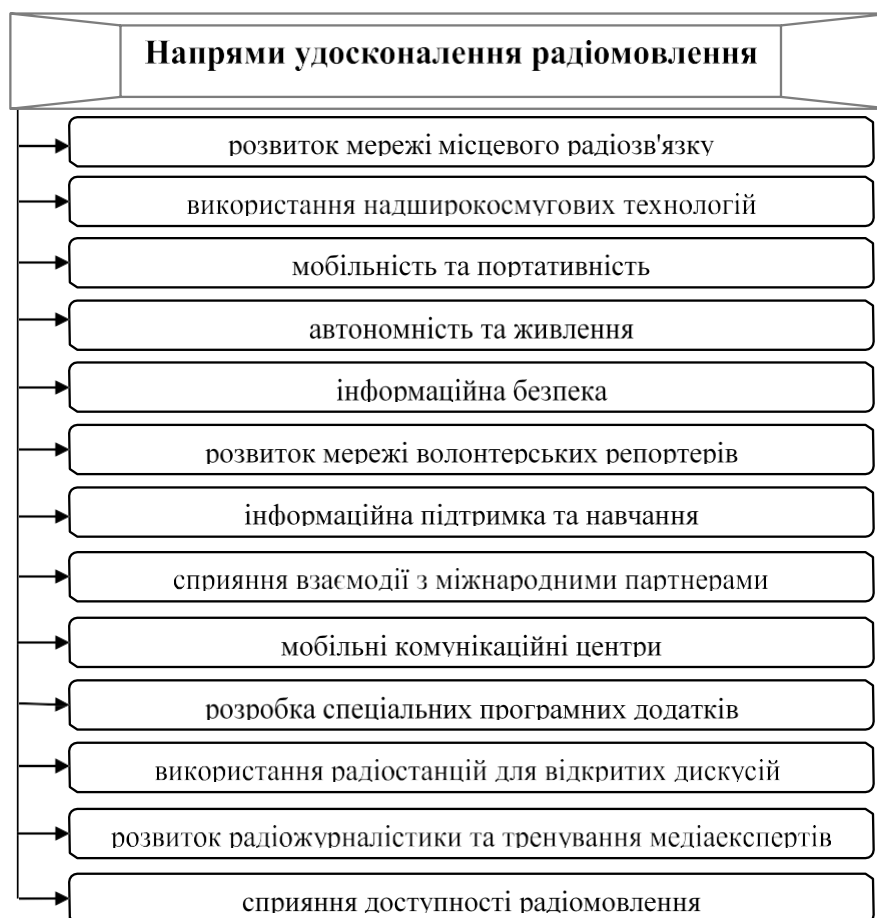

Рисунок 2.4.1 – Напрями удосконалення радіомовлення під час в.п.

Наведені на рис. 2.4.1 напрями удосконалення охарактеризуємо детальніше.

Під час війни удосконалення радіомовлення як каналу для донесення інформації локальним групам населення може включати наступні напрями:

– розвиток мережі місцевого радіозв'язку – створення та підтримка місцевих радіо мереж, які охоплюють різні райони та спільноти: невеликі

радіостанції або базові станції з можливістю взаємодії з різними радіоприймачами;

– використання надширокосмугових технологій – впровадження технологій передачі інформації з використанням надширокосмугового радіо (ultra-wideband), що дозволяє передавати дані на великі відстані та з високою стійкістю до перешкод;

– мобільність та портативність – розробка портативних радіоапаратів або комунікаційних пристроїв, які легко переносити та використовувати локальними групами населення: рюкзаків радіостанції або навіть мобільні додатки для смартфонів з можливістю радіокомунікацій;

– автономність та живлення – використання сонячних панелей, акумуляторів або інших джерел енергії для живлення радіокомунікаційного обладнання, що дозволить локальним групам населення підтримувати зв'язок навіть при відсутності електромережі;

– інформаційна безпека – використання криптографічних алгоритмів та систем шифрування для захисту передаваної інформації від перехоплення та несанкціонованого доступу. Забезпечення безпеки та конфіденційності даних є важливим аспектом удосконалення радіомовлення під час війни. Застосування захисту від перехоплення та шифрування може гарантувати, що інформація, передана локальним групам населення, залишиться конфіденційною та не буде використана противником;

– розвиток мережі волонтерських репортерів – стимулювання активності громадських активістів та волонтерів для збору інформації з місцевих районів та її подачі через радіоканали: навчання людей використанню радіостанції, а також створення системи зворотного зв'язку та збору повідомлень від мешканців;

– інформаційна підтримка та навчання – забезпечення доступу до інформаційних ресурсів та матеріалів для локальних груп населення, що дозволить їм отримувати актуальну інформацію про поточну ситуацію, безпеку, дії та рекомендації. Також важливо проводити навчання з використання радіо

та комунікаційних засобів для ефективного використання цього каналу зв'язку;

- сприяння взаємодії з міжнародними партнерами – розробка механізмів та процедур для співпраці з міжнародними організаціями та партнерами, що можуть надавати технічну та фінансову підтримку у розвитку радіомовлення для населення під час війни;

- мобільні комунікаційні центри – створення мобільних комунікаційних центрів, що дозволяють оперативно встановлювати зв'язок з локальними групами населення в невстановлених районах або у разі евакуації. Ці центри можуть бути оснащені передвибуховими та аерозольними системами антен, що дозволяють забезпечити зв'язок навіть у важкодоступних місцевостях;

- розробка спеціальних програмних додатків – створення мобільних додатків, які дозволяють населенню легко отримувати актуальну інформацію, надсилати повідомлення про нагальні ситуації та запити допомоги. Це можуть бути додатки для мобільних пристроїв з можливістю геолокації та сповіщеннями;

- використання гучномовних систем – встановлення гучномовних систем у населених пунктах для масового поширення інформації та вказівок безпеки. Це можуть бути зовнішні гучномовці або системи, вбудовані у транспортні засоби, що дозволяють ефективно донести інформацію до широкої аудиторії;

- використання радіостанцій для відкритих дискусій – організація радіо програм або ток-шоу, які надають можливість місцевому населенню висловлювати свої думки, ділитися досвідом та обговорювати проблеми, пов'язані з конфліктом, що сприятиме взаємодії між населенням та радіостанціями, а також допоможе забезпечити зворотний зв'язок та врахувати потреби та побажання слухачів.

- розвиток радіожурналістики та тренування медіаекспертів – підготовка місцевих журналістів та медіаекспертів для забезпечення надійного та об'єктивного мовлення. Для чого передбачено навчання правилам журналістської етики, аналізу інформації, пошуку доказів та перевірки фактів;

– сприяння доступності радіомовлення – забезпечення доступності радіомовлення для всіх верств населення, включаючи людей з обмеженими можливостями, людей похилого віку та людей, які мають обмежений доступ до інформації. Організація спеціальних радіопрограм, перекладів або додаткових сервісів, що забезпечують доступність інформації для всіх.

Вказані напрями удосконалення радіомовлення як каналу донесення інформації локальним групам населення під час війни спрямовані на забезпечення широкого та доступного зв'язку з населенням, надання актуальної інформації та забезпечення безпеки та надійності передачі даних. Вони сприяють залученню громадськості, координації дій та підтримці населення у важкий час війни.

Під час військового стану радіокомунікація відіграє важливу роль у забезпеченні зв'язку між військовими підрозділами, командуванням та іншими важливими джерелами інформації. Удосконалення радіокомунікації під час військових дій є постійним процесом, спрямованим на забезпечення надійного, безперебійного та захищеного зв'язку.

Для покращення можливостей донесення інформації населенню по радіо стосовно військових подій необхідно вжити також нижче наведених заходів.

Радіостанції повинні регулярно оновлювати інформацію про військові події, зміни у безпеці та рекомендації для населення. Частота оновлень повинна бути достатньою, щоб забезпечити актуальну інформацію, але при цьому уникати перевантаження зайнятості радіочастот.

Забезпечення доступу до інформації населення з різними мовними групами є важливим аспектом. Надання інформації на різних мовах допоможе забезпечити рівноправний доступ до неї та зменшити можливість мовної дискримінації.

Організація спеціальних радіо ефірів, які спрямовані на задоволення потреб індивідуальних цільових груп, таких як вразливі групи населення, люди з обмеженими можливостями, ветерани війни тощо, що дозволить забезпечити

інформацію, яка відповідає їхнім потребам та особливостям.

Радіостанції можуть співпрацювати з іншими медіа, такими як телебачення, газети, інтернет-портали тощо, для забезпечення ширшого охоплення інформації та забезпечення більшої достовірності повідомлень, що включає обмін інформацією, спільне планування та організацію програм, а також посилення на інші джерела інформації.

Важливо встановити мережу радіостанцій, яка покриватиме широку територію, включаючи віддалені райони, що дозволить забезпечити широкий охоплення інформацією про військові події для населення у всіх регіонах. Співпраця та координація між радіостанціями у рамках такої мережі допоможуть забезпечити єдність та достовірність інформації.

Важливо мати плани та процедури для реагування на військові події та швидкого поширення інформації. Журналісти та співробітники радіостанцій повинні бути підготовлені до роботи в умовах кризи та знати свої обов'язки. Також важливо співпрацювати з військовими, правоохоронними та іншими відповідними організаціями для отримання офіційної та достовірної інформації.

Враховуючи зростання впливу соціальних мереж, блогів та інших нових медіа, радіостанції можуть адаптуватися та використовувати їх для поширення інформації про військові події. Це може включати активну присутність в соціальних мережах, створення власних підкастів, співпрацю зі впливовими блогерами та іншими онлайн-платформами.

Радіостанції можуть розвивати партнерства з місцевими органами влади, громадськими організаціями, військовими структурами та іншими зацікавленими сторонами, що дозволить спільно організовувати спеціальні програми, надавати конкретну інформацію та взаємодіяти для забезпечення безпеки та інформованості населення під час військових подій.

Важливо забезпечити підтримку та захист журналістів та співробітників радіостанцій, які працюють під час військових подій, що передбачає надання психологічної підтримки, тренінгів з безпеки та розуміння військових конфліктів, а також забезпечення їхньої фізичної безпеки. Радіостанції можуть

сприяти створенню сприятливого середовища для роботи журналістів, дотримання професійних етичних стандартів та свободи слова.

Важливо провести оцінку роботи радіостанцій та ефективності донесення інформації населенню, що можна зробити через проведення опитувань, збір відгуків та вражень від слухачів, аналіз рейтингів та популярності програм, а також співпрацю з дослідницькими організаціями. Залучення громадськості до процесу оцінки та зворотного зв'язку може допомогти виявити недоліки та вдосконалити роботу радіостанцій.

Всі розглянуті заходи спрямовані на покращення донесення інформації населенню про військові події через радіо. Радіостанції відіграють важливу роль у забезпеченні доступу до надійної та об'єктивної інформації в такі складні часи, і продовження розвитку цієї сфери може покращити інформованість та безпеку населення.

Отже, в другому розділі роботи проведено аналіз роботи регіональних радіо в умовах військового стану, виділено причини вадливості радіо в умовах війни, запропоновано напрями удосконалення радіомовлення під час військових подій.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено теоретичне узагальнення та розглянуто перспективи розвитку радіомовлення і донесення інформації локальним групам населення під час війни. Результати дослідження дали змогу зробити висновки теоретичного та практичного характеру:

1. Термін «радіо» ввів Едуард Бранлі у 1890 році. Перша радіогазета «РОСТА» вийшла в ефір у неділю 23 листопада 1924 року.

Виділено 4 етапи розвитку світового радіомовлення. Радіомовлення має кілька форм. До них належать станції AM і FM.

Розглянуто точки зору вчених щодо поняття «радіомовлення». Запропоновано власне визначення дефініції «радіомовлення». Це виробництво та розповсюдження програм (передач) з використанням комунікаційних засобів задля публічного прийому, що має глибокий соціальний, культурний, політичний та психологічний вплив на суспільство.

Виділено переваги та недоліки радіомовлення.

Охарактеризовано головні соціально-психологічні особливості впливу радіомовлення на формування іміджу.

2. Сьогодні від слова радіоведучого залежить життя людини. Хтось дізнається, що Україна бореться, і сам буде боротися. Хтось дізнається про евакуацію і виїде. Хтось почує, які дороги зараз прострілюються, які ні — і таким чином збереже своє життя.

Незважаючи на складнощі, українське радіо продовжує виконувати свою місію навіть під час війни. Одним із прикладів є рубрика «Українське радіо під час війни», яку запусив інформаційно-аналітичний портал про телерадіомовлення, телекомунікації та технології Mediasat у грудні 2022 року. Ця рубрика створена для того, щоб постійний автор Б. Скуратівський міг розповідати про останні події, що відбуваються в українському радіопросторі.

Виділено та охарактеризовано основні причини важливості радіо під час війни: безпека населення; орієнтація та координація населення; підтримка

психологічного стану; інформованість та прозорість; поширення надійної інформації; збереження культурної спадщини підтримка морального духу.

3. Важливою перевагою регіональних радіостанцій у військовий час є їх локальна спрямованість. Вони можуть бути налаштовані на конкретну місцевість, де відбувається конфлікт, і надавати оперативну і точну інформацію для місцевого населення та військових сил. Це особливо важливо в умовах, коли комунікаційні мережі можуть бути обмежені або знищені.

Проведено аналіз регіональних радіо «На дотик», «Місто над Бугом» та радіо «Накипіло». Кожне радіо має підкасти та програми, які стосуються сьогодення, та висвітлюють життя регіону під час військових подій.

4. Серед українців online-радіо стає трендом саме тому, що цифрове мовлення впроваджується досить повільно. Якщо в Європі онлайн та FM-ефір – подібні, то український слухач шукає альтернативу звичному радіо саме в мережі.

Виділено приклад компанії Soft Industry, яка пропонує розробку мобільного додатку для прослуховування радіостанцій в інтернеті. Розглянуто бізнес ціль проєкту, особливості та результати проєкту.

Особливостями проєкту є: вбудований чат для слухачів; регулювання якості аудіопотоку; взаємодія з соціальними мережами; миттєвий доступ із дисплея смартфона; налаштування нагадувань; прослуховування архівних програм.

Кожна радіостанція вважає своїм обов'язком організувати мовлення в інтернеті. Тим самим радіостанції розширюють свою аудиторію.

Виділено основні аспекти впливу війни на функціонування інтернет-радіо: цензура та обмеження доступу до інформації; зниження доступності інтернет-з'єднання; обмеження свободи слова та преси; зміна акценту програм та інформаційних матеріалів; розповсюдження пропаганди та дезінформації; зміна формату та програмного наповнення; розвиток альтернативних джерел інформації.

5. Охарактеризовано основні напрями удосконалення радіомовлення в

умовах військового стану: розвиток мережі місцевого радіозв'язку; використання надширокосмугових технологій; мобільність та портативність; автономність та живлення; інформаційна безпека; розвиток мережі волонтерських репортерів; інформаційна підтримка та навчання; сприяння взаємодії з міжнародними партнерами; мобільні комунікаційні центри; розробка спеціальних програмних додатків; використання радіостанцій для відкритих дискусій; розвиток радіожурналістики та тренування медіаекспертів; сприяння доступності радіомовлення.

Під час військового стану радіокомунікація відіграє важливу роль у забезпеченні зв'язку між військовими підрозділами, командуванням та іншими важливими джерелами інформації. Удосконалення радіокомунікації під час військових дій є постійним процесом, спрямованим на забезпечення надійного, безперебійного та захищеного зв'язку.

Важливо забезпечити підтримку та захист журналістів та співробітників радіостанцій, які працюють під час військових подій, що передбачає надання психологічної підтримки, тренінгів з безпеки та розуміння військових конфліктів, а також забезпечення їхньої фізичної безпеки.

Важливим аспектом є проведення оцінки роботи радіостанцій та ефективності донесення інформації населенню, що можна зробити через проведення опитувань, збір відгуків та вражень від слухачів, аналіз рейтингів та популярності програм, а також співпрацю з дослідницькими організаціями.

Отже, регіональні радіостанції мають важливе значення як канали комунікації у військовий час. Вони допомагають передавати інформацію, координувати дії, надавати психологічну підтримку та надавати важливі послуги населенню в умовах військових конфліктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдуліна Д. Ш. Проблеми сучасного радіомовлення. *Молодий вчений*. 2017. № 13 (147). С. 718-721.
2. Абрамова І. Г. Прямоефірна програма: сутність, проблематика створення та функціонування. *Держава та регіони. Соціальні комунікації*. 2013. № 1. С. 38-43
3. Бабич Н., Жук О. Мовні стереотипи «Ноу хау» та естетичність сучасних ЗМІ. *Теле- радіожурналістика*. 2010. Вип. 9. Ч. 2. С. 175–182
4. Бабчинська О.І. Комунікаційний процес в управлінні: основні положення. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6539> (дата звернення: 24.05.2023).
5. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз: монографія Київ: МАУП, 2015. 438 с.
6. Божук Л. Аспекти впровадження інноваційних комунікацій в управління. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/52292/1/ICS_2021_Божук.pdf організацій (дата звернення: 11.06.2023).
7. Вокало О. «На дотик» - нове незалежне віжн-радіо у Запоріжжі. URL: <https://nsju.zp.ua/poslednie-novosti/2442-na-dotik-nove-nezalezhne-vizhn-radio-u-zaporizhzi> (дата звернення: 27.05.2023).
8. Гиріна Т.С. Технології презентації системи сучасного радіомовлення. *Соціальні комунікації*. 2017. № 2 (30). С. 61-64
9. Гірняк О. М. Менеджмент: теоретичні основи і практикум : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. Київ : Магнолія плюс, 2003. 336 с.
10. Годун Н. Радіомовлення в УСРР 20-30-х рр. об'єкт політичної цензури. *Пробл. історії України: факти, судження, пошуки*. 2007. Вип. 17. С. 72-86
11. Гоян О. Я. «Це не є радіомовлення?»... *Держава та регіони. Серія*

: *Соціальні комунікації*. 2015. № 1. С. 53-58.

12. Гоян О. Я. Цифрове радіомовлення: українські перспективи. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2315> (дата звернення: 24.05.2023).

13. Дмитровський О. інтернет-радіо в Україні: особливості функціонування. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2013. Вип. 37. С.285-289

14. Заліпська І. Порушення літературних норм у мові прямого ефіру. *Культура слова*. 2016. №84. С.151-159

15. Канал 24. Як слухати радіо в інтернеті: підбірка найпопулярніших станцій в Україні та світі URL: https://24tv.ua/yak_sluhati_radio_v_interneti_pidbirka_naupopulyarnishih_stantsiy_v_ukrayini_ta_sviti_n759036 (дата звернення: 26.05.2023).

16. Капелюшний А.О. Телебачення прямого ефіру: практика мовлення, типові помилки : навч. посіб. Львів. : ПАІС, 2011. 400 с.

17. Кияшко Ю.П. Індивідуальність телевізійного журналіста як основайого соціального та професійного іміджу. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2010. № 4. С. 120–124.

18. Когут М. Радіо і телебачення: історичні та сучасні аспекти роботи у медіа. *Теле- та радіожурналістика*. 2013. Вип. 12. С. 426-427

19. Коломієць Д. Радіо врятувало нам життя". Як приймачі допомагали людям під час окупації. URL: <https://suspilne.media/303930-radio-vratuvalo-nam-zitta-ak-prijmaci-dopomagali-ludam-pid-cas-okupacii/> (дата звернення: 27.05.2023).

20. Костюк Ю. Регіональне радіомовлення: основні принципи та умови функціонування. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского Серія «Филология. Социальные коммуникации»*.2018. Том 26 (65). № 3. С.120-124.

21. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: Підручник. Київ.: Знання, 2006. 628 с.

22. Мірошніченко П. В. Ставлення користувачів медіа до звукового образу

українського радіомовлення. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2015. Том 59. С.90-96

23. Моця К. Олександр Попов: біографія, факти з життя. URL: <https://mykniga.com.ua/biograph/oleksandr-popov-biografiya-fakti-z-zhittya.html> (дата звернення: 22.05.2023).

24. Ольхович С.О. Основні канали комунікації під час інформаційного супроводу: URL: <https://naub.oa.edu.ua/2015/основні-канали-комунікації-під-час-ін/>(дата звернення: 22.05.2023).

25. Пенчук І.Л. Види радіомовлення : навч. посіб. Запоріжжя : ГУ ЗІДМУ, 2004. 208 с.

26. Позднишев Є.В. Головні соціально-психологічні особливості впливурадіомовлення на процес формування іміджу. *Актуальні проблеми психології*. 2010. Вип.22.С.171-175.

27. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

28. Радіо «Місто над Бугом». URL: Офіційний сайт. <https://mistonadbugom.com.ua/about-radio> (дата звернення: 27.05.2023).

29. Радіо «На дотик». Офіційна сторінка у мережі Facebook. URL: <https://www.facebook.com/RADIONADOTYK/> (дата звернення: 27.05.2023).

30. Радіо «На дотик». Офіційна сторінка у мережі Instagram. URL: <https://www.instagram.com/radionadotykh/> (дата звернення: 27.05.2023).

31. Радіо «На дотик». Офіційна сторінка у мережі Youtube. URL: <https://www.youtube.com/@RADIONADOTYK/about> (дата звернення: 27.05.2023).

32. Радіо «Накипіло». Офіційна сторінка у мережі Facebook. URL: https://www.facebook.com/groups/nakipelo.radio/?locale=ru_RU (дата звернення: 27.05.2023).

33. Радіо «Накипіло». Офіційний сайт. URL: <https://radio.nakypilo.ua/shows/> (дата звернення: 27.05.2023).

34. Рекламна агенція «Super media». Реклама на радіо. Переваги та

недоліки URL: <https://s-media.com.ua/articles/entry/reklama-na-radio-perevagi-ta-nedoliki> (дата звернення: 24.05.2023).

35. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси : Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. с. 276

36. Соколова С. Засоби масової комунікації в мовному бутті держави. *Культура слова*. 2016. Вип. 84. С. 143-151.

37. Стоян Т. Радянська система політичної цензури 1920 - 1930-х рр.: порівняльний аналіз сучасної російської та української історіографії. *історії України: факти, судження, пошуки: міжвід. зб. наук. пр.* 2007. Вип. 16, ч.1. С. 308-316

38. Стоян Т.А. «За чітке більшовицьке художнє мовлення»: до історії радіоцензури в УСРР 20–30-Х рр. XX ст. *Наукові записки*. 2009. №15. С. 78-85

39. Стоян Т.А. Функціонування радянської системи політичного контролю за радіомовленням (20-30-ті рр.). *Наукові записки*. 2010. №17. С.61-67

40. Токмань Д. Радіо online: чи стане інтернет-радіо альтернативою FM-радіостанціям. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28306059.html> (дата звернення: 27.05.2023).

41. ТСН. В Україні запрацювало інтернет-радіо без мобільної тарифікації. URL: <https://chytomo.com/v-ukraini-zapratsiuvalo-internet-radio-bez-mobilnykh-taryfikatsii/>

42. Cavalcanti J. Trends, Experiences, and Perspectives in Immersive Multimedia and Augmented Reality. Copyright. 2019. P. 21

43. Mediasat. Українське радіо під час війни #23: повернення мовлення на Херсонщину та нові станції у MEGOGO й RadioClub. URL: <https://mediasat.info/uk/2023/05/21/ukrainske-radio-pid-chas-viyny-chastina-dvadczyat-tretya/> (дата звернення: 27.05.2023).

44. Scholarly Community Encyclopedia. Radio Broadcasting. URL: <https://encyclopedia.pub/entry/37183> (дата звернення: 25.05.2023).

45. Soft Industry <https://soft-industry.com/cases/internet-radio/> (дата звернення: 28.05.2023).

46. Ukraine: Freedom on the Net 2022 Country Report. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine/freedom-net/2022> (дата звернення: 22.05.2023).

ДОДАТОК А:

Назва: “ЗСУ на зв’язку”

Мета: висвітлювати історії звичайних захисників та його повсякденну службу Щоденна радіопередача про життя військових. Програма, що є сукупністю інтерв'ю, репортажів та виступів військових. Включає досить широкий спектр тем. Починаючи від життя військових та їхнього шляху, гумору, закінчуючи їхніми думками та розповідями про подвиги.

СЦЕНАРІЙ РАДІОПЕРЕДАЧІ “ЗСУ на зв’язку”

(на початку звучить музика, через декілька секунд вона стихає і звучить голос ведучої, що вітається з глядачами)

(фон — спокійна музика)

Ведучий: Доброго дня, шановні слухачі. Сьогодні ми познайомимось ближче з гостем нашої радіостанції, а саме Боець із позивним Лучік. У військових лавах Лучік з часів російсько-української війни на Донеччині. Зараз він нам розповість про прагнення захищати рідні землі.

Гість 1: Я з початку повномасштабного вторгнення був у лавах ДШВ. Заповнив анкету, і пройшовши співбесіду через інтернет, потрапив до складу Третьої окремої штурмової бригади.

Ведучий: Лучік, ким ви були у цивільному житті?

Гість 1: Війна для мене почалася ще у 2014 році. Мені тоді було 16, і я жив у Луганській області. Вивчився за спеціальністю «Обслуговування комп'ютерних систем і мереж». Та пішов служити за контрактом. У дитинстві мріяв стати військовим, і до того ж, на моїй землі йшла війна. Я був зобов'язаний стати на захист Батьківщини.

Ведучий: Я знаю, що ви берете участь у боях на бахмутському напрямку. Це важкий напрямок, чи можеш ти поділитись емоціями, що відчуваєш під час бою?

Гість 1: У тому бою я був старшим підгрупи, мав закріплюватись на нових позиціях, і утримувати їх для подальшого наступу. Бій був масштабним. Штурмували їх із декількох позицій. Запам'яталося, як наші танки працювали по ворожих позиціях. Артилерія, яка також зробила свою справу. По нас теж працював ворожий танк, артилерія, СПГ, АГС, кулемети. Та розрахунки бригади спрацювали добре, ми просунулися вперед, і закріпилися на позиціях, на які було вказано командуванням. Під час бою важко описати свої відчуття. В один момент спрацьовує інстинкт самозбереження, а в інший — він відключається. Найяскравішим спогадом став приліт у декількох метрах від моєї групи. Всі залишилися цілі та не ушкодженні. Крім контузій. Коли все скінчилось, хотілося просто прийняти душ і добре поспати.

Ведучий: Про що мрієш після перемоги?

Гість 1: Планую купити дім там, і створити сім'ю. Але не забувати ходити на стрільбища, аби не втрачати навичок, які також необхідні у мирному житті.

Ведучий: А який в тебе девіз по життю?

Гість 1: Він самий, якщо чесно. Головне — бажання.

Ведучий: Розумію, що у вас не так багато часу. Тому, хочу поговорити з нашим другим гостем, на позивний Легіонер. Одразу хочу спитати, чому саме такий позивний ти обрав?

Гість 2: Я служив у іноземному легіоні, у Франції. а зараз, як бачите воюю за свою країну.

Ведучий: Що тебе змотивувало вступити до цієї бригади?

Гість 2: По-перше, знаходження ворога на території України зобов'язує мене піти на захист вітчизни. По-друге, я не хочу, щоб моя сім'я жила у страху та в очікуванні життя під триколом.

Ведучий: Ким був у цивільному житті?

Гість 2: Незважаючи на відсутність зацікавленості у військовій справі, з 2018 по 2020 рік я служив у французькому іноземному легіоні. Згодом продовжив працювати за кордоном, але перед вторгненням уже перебував на рідній землі.

Ведучий: що ти можеш розповісти про свій підрозділ?

Гість 2: Що, наш підрозділ заснований бойовими командирами на принципах воїнської честі та міцного побратимства. Ми дійсно можемо показати як ненависть втілюється в кулях і снарядах.

Ведучий: чи є такий момент, що тобі запам'яталось найбільше?

Гість 2: Вони всі в пам'яті, кожного дня та кожна мить. Але найперший. це коли завдяки злагодженій роботі двох штурмових груп ми утилізували 20 росіян, 3 на обмінний фонд. Це був мій перший вихід.

Ведучий: Дякую вам, за нашу п'ятихвилинку. Ми з слухачами розуміємо, що часу обмаль, але дякуємо, що приділили увагу, та розповіли про себе та свій шлях. Завтра, у цей самий час, ми познайомимось з іншими бійцями, та дізнаємось їх історії. Віримо в перемогу, і до нових зустрічей на хвилях нашої радіостанції!

ДОДАТОК Б

Інтернет-матеріали:

1. Мешканка Запоріжжя стала чемпіонкою України з триатлону /Ірnews 12.04.2021.
URL : <https://ipne.ws/novosti-zaporozhya/sobytiya-i-fakty/ZHitelnica-Zaporozhya-stala-chempionk/>
2. Запорізьку область накриє туманами. URL : <https://ipne.ws/novosti-zaporozhya/sobytiya-i-fakty/Zaporozhskuyu-oblast-nakroet-tumanam/>
3. У Запоріжжі район порту перетворився в стихійне звалище. URL : <https://ipne.ws/novosti-zaporozhya/sobytiya-i-fakty/V-Zaporozhe-rayon-porta-prevratilsya-v/>
4. В одному з парків Запоріжжя «попрацювали» вандали. URL : <https://ipne.ws/novosti-zaporozhya/kriminal-i-proisshestviya/v-odnom-iz-parkov-zaporozhya-porabota/>
5. ДТП в Запоріжжі: на проспекті перевернулося легкове авто. URL : <https://ipne.ws/novosti-zaporozhya/kriminal-i-proisshestviya/DTP-v-Zaporozhe-na-prospekte-perevern/>
6. «Мені не потрібна собака-інвалід»: в Запоріжжі чоловік хотів приспати свого вихованця. URL : <https://ipne.ws/novosti-zaporozhya/sobytiya-i-fakty/Mne-ne-nuzhna-sobaka-invalid-v-Zaporozh/>

Радіоматеріали:

7. Інтерв'ю «Інформаційні технології». Платформа «SoundCloud»,
https://soundcloud.com/iv0wn7aqvb9d/ntervyu?si=ee4af9b28c8b43d3b3fb92e511edf634&utm_source=clipboard&utm_medium=text&utm_campaign=social_sharing
8. Інтерв'ю (Б'юті). Платформа «SoundCloud»,
https://soundcloud.com/iv0wn7aqvb9d/intervyu-byuti?si=8a1a033ed0024d61baf5c39dca8f827c&utm_source=clipboard&utm_medium=text&utm_campaign=social_sharing
9. Інтерв'ю «Гуманітарна допомога» Платформа «SoundCloud»,
https://soundcloud.com/iv0wn7aqvb9d/gumanitrana-dopomoga?si=3b76f85ac1d44fbd3a83d2d4b2f7c6&utm_source=clipboard&utm_medium=text&utm_campaign=social_sharing

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я Щербак Дар'я Юріївна, студентка 4 курсу, форми навчання денної, факультету журналістики, спеціальність журналістика, адреса електронної пошти serbakd.0@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «радіомовлення і донесення інформації локальним групам населення під час війни» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ(студент) Щербак Д.Ю..

Дата _____ Підпис ПІБ Виговська Н.А.

ABSTRACT

The topic of the bachelor's qualification work: on the topic "Radio broadcasting and the delivery of information to local population groups during the war"

The purpose of the work is to create interviews and essays for a radio program.

To achieve the goal of the research, we performed the following tasks:

- 1) determine the functions of informational and journalistic radio programs;
- 2) characterize the problematic and thematic features of radio broadcasting and information delivery during the war;
- 3) analyze the modern information space;
- 4) create radio materials in the genre of interior.

The object of the research is the delivery of information to local population groups during the war.

The subject of research into the functioning of modern Ukrainian radio programs.

Formal and substantive characteristics of the project. radio materials in the genre of interviews and reports. The creative project is a daily radio program about the life of the military. The program, which is a collection of interviews, reports and speeches of the military. Includes a fairly wide range of topics. Starting from the life of the military and their journey, humor, ending with their thoughts and stories about exploits. Each project has a time limit of up to 10 minutes.

Key words: information, programs, interviews, groups, war, population.